Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA21
HT12
Handledare: Ivan Gusic

Resursförbannelsen - Myt eller verklighet?

- En studie av naturresursers inverkan på demokrati

Linn Cederwall & Rebecca Persson

Abstrakt

Teorin om resursförbannelsen gör gällande att stater som uppvisar ett beroende av inkomster som naturresurser genererar i lägre grad har demokratiska styrelseskick. I denna studie prövar vi teorins giltighet i två regioner, Sydostasien och Mellanöstern-Nordafrika, genom att manuellt och över tid studera diagram och statistik över nämnda samband. Ytterligare använder vi oss av fyra kontrollvariabler för att undersöka om dessa kan sägas ha en större förklaringskraft vad gäller staters demokratinivå. Vi har begränsat oss till att studera en specifik typ av naturresurser, olja och naturgas. Vidare genomför vi en regressionsanalys och en närmare studie av Brunei för att på så vis verifiera att ett samband inte är spuriöst. Vår slutsats är att teorin om resursförbannelsen i allra högsta grad existerar. Ingen av de stater som är föremål för denna studie uppvisar både ett jämförelsevis högt beroende av naturresurser och hög grad av demokrati. I Brunei går det tydligt att skönja hur inkomster från olja och naturgas möjliggjort för monarkin att köpa lojalitet från befolkningen.

Nyckelord: Resursförbannelse, Naturresurser, Demokrati, Sydostasien, Mellanöstern-Nordafrika, Brunei

Antal ord:9994

Innehållsförteckning

1 Inledning 1

1.1 Syfte och problemformulering 1
1.2 Disposition 2
1.3 Teorin om resursförbannelsen..... 2
1.4 Tidigare forskning 5
1.5 Metod 6
1.6 Avgränsning 8
1.7 Defnitioner 8
1.8 Varibelbeskrivning 10

2 Analys 12

2.1 Sydostasien..... 14
2.1.1 Beroende av naturresurser..... 14
2.1.2 Inkomstnivå..... 16
2.1.3 Inkomstfördelning..... 17
2.1.4 Religion..... 18
2.1.5 Utbildning..... 18

2.2 Mellanöstern-Nordafrika..... 19
2.2.1 Beroende av naturresurser..... 20
2.2.2 Inkomstnivå..... 21
2.2.3 Inkomstfördelning..... 22
2.2.4 Religion..... 23
2.2.5 Utbildning..... 24

2.3 Regressionsanalys 25

2.4 Brunei 25

3 Slutsatser 28

4 Referenser 30

Bilagor

1 Inledning

"Ten years from now, twenty years from now, you will see. Oil will bring us ruin."
Juan Pablo Pérez Alfonzo, venezuelan och en av grundarna till OPEC (Karl 1997, s. xv).

"We are part to blame, but this is the curse of beeing born with a copper spoon in our mouths".
Keneth Kuanda, tidigare president i Zambia (Sarraf och Jiwanji 2001, s. 3).

"All in all, I wish we had discovered water."
Sheik Ahmed Yamani, tidigare oljeminister i Saudiarabien (Ross 1999, s. 297).

Ovanstående uttalanden berör samtliga den paradox som påvisats drabba stater med stora naturresurstillgångar. De inkomster som naturresurser genererar kan initialt uppfattas bringa goda förutsättningar för en stat att nå ekonomisk utveckling men har i realiteten snarare inneburit det motsatta då många stater visat sig brottas med en låg tillväxt (Ross 1999, s. 297). Sedermera har ytterligare två områden uppmärksammats i förhållande till naturresursers till synes paradoxala natur och det har vuxit fram en teori som gör gällande att naturresurser utgör en förbannelse eftersom studier påvisat att ekonomisk och demokratisk utveckling blivit lidande samt att inbördeskrig är mer förekommande i stater med naturresursrikedomar (Humphreys *et al.* 2007, s. 1-2, 12-14).

Teorin om resursförbannelsen har fått blandat mottagande i forskarsamhället och mött både motstånd och fått anhängare (Haber & Menaldo 2011 s. 1). Vår bedömning är dock att teorin ännu inte fått så stark genomslagskraft att den nått utanför forskarsamhället och blivit en del av den allmänna uppfattningen. Därför fångar frågan vårt intresse. Kan det verkligen vara så att naturresurser försvårar ett etablerande av demokratiska styrelseskick?

1.1 Syfte och problemformulering

I tidigare publicerad forskning har resursförbannelsens existens både bevisats och motbevisats även om resultaten i en majoritet av studierna pekat i den förstnämnda riktningen (Haber och Menaldo 2011, s. 1). Den oenighet som råder bland forskare gör det för oss både intressant och relevant att undersöka relationen mellan naturresurser och demokrati. Vårt syfte är att med en teoriprövande undersökning bringa klarhet i huruvida en resursförbannelse kan sägas existera eller inte. Den frågeställning som vi i denna uppsats ämnar besvara lyder:

- Har ett beroende av naturresurser en negativ inverkan på demokrati?

Som frågeställningen avslöjar kommer vi studera vilken påverkan ett beroende av naturresurser har på demokratinivå och inte vilken påverkan en stor kvantitet har på demokratinivå. Detta innebär att en stat kan ha stora naturresursrikedomar utan att vara beroende av dem. Undersökningen som ämnar svar på nämnda frågeställning kommer att utföras i en avgränsad geografisk kontext. En av oss väl genomförd studie kommer att ge teorin om resursförbannelsen ytterligare tyngd alternativt undergräva dess trovärdighet. Om teorins giltighet kan styrkas utgör studien ett kumulativt bidrag till den redan existerande forskningen. Vår förhoppning är vid en sådan eventualitet att skolor som studerar demokrati och dess premisser skall rikta uppmärksamhet mot den demokratihämmande effekt som naturresurser har eftersom detta är något vi upplever har förbisetts. Således finner vi det befogat att närmare studera detta ämne.

1.2 Disposition

Vi har nu presenterat vår problemformulering och syfte med denna undersökning. Återstoden av det första kapitlet ägnar vi åt att redogöra för de formella grunderna för denna undersökning. Inledningsvis presenterar vi och redogör för teorin om resursförbannelsen och teorin som kan ses som dess föregångare, teorin om rentier stater. Sedan kommer vi att i tur och ordning redogöra för tidigare forskning, förklara och motivera våra metodologiska avvägningar och val, definiera centrala begrepp samt redogöra för de variabler vi använder oss av i studien. Detta första kapitel avslutas med att vi klargör de avgränsningar vi har valt att göra.

Det andra kapitlet inleds med en analys där vi introducera översiktlig statistik för 10 geografiska regioner vilket sedan återföljs av en analys där vi studerar två regioner med hjälp av diverse diagram och statistik. Därefter kommer vi att genomföra en regressionsanalys och en kvalitativ empirisk studie av en stat. Efter detta återstår slutligen en redogörelse över de slutsatser vi kommit fram till under undersökningens gång samt förslag till vidare forskning.

1.3 Teorin om resursförbannelsen

Den frågeställning vi ämnar besvara i denna uppsats, huruvida ett beroende av naturresurser kan sägas har en negativ inverkan på demokrati, utgör en del av teorin om resursförbannelsen. Begreppet resursförbannelse har tillskrivits Alan H. Gelb med medarbetare i *Oil Windfalls: Curse or Blessing?* från år 1988 (McFerson 2010, s. 336-337). Teorin om resursförbannelsen kan delas in i tre olika forskningsområden. Inom dessa fält syftar studier till att utreda naturresursers eventuella betydelse för, och inverkan på, ekonomisk utveckling, inbördeskrig samt demokrati. Som namnet på teorin antyder innebär den att naturresurser utövar en negativ effekt på nämnda områden (Humphreys *et al.* 2007, s. 1-2, 12-14).

Sambandet mellan naturresurser och ekonomisk utveckling är den gren inom teorin som först påvisades (Rosser 2006, s. 8). Den allmänna uppfattningen

utgjordes länge av en tro på att naturresurser främjar ekonomisk utveckling på grund av det ekonomiska kapital som kan frigöras och användas av den offentliga och privata sektorn (McFerson 2010, s. 336-337). Denna syn förändrades under slutet av 1980-talet då ett negativt samband mellan naturresurser och ekonomisk utveckling uppmärksammades inom en bredare forskningskrets. Det blev tydligt att stater[1] som uppvisade en låg ekonomisk tillväxt under senare delen av 1900-talet ofta hade en omfattande mängd naturresurser samtidigt som stater utan betydande naturresurser hade en starkare ekonomisk tillväxt (Sachs & Warner 2001, s. 827-829, 837). Det bör tydliggöras att i den forskning som bedrivits om resursförbannelsen har naturresurser ofta mäts i termer av beroende, framförallt hur stor del av den totala exporten naturresurser utgör, även om begrepp som resursrikedomar eller överflöd använts i studier. U.S.A. kan fungera som ett illustrativt exempel. Även om landet har haft stora mängder naturresurser har ekonomin varit diversifierad och inte beroende av inkomster från naturresurser vilket har ansetts vara avgörande för om naturresurser ska kunna utöva en påverkan eller inte på demokratinivån (Oskarsson & Ottosen 2010, s. 1069).

I fråga om naturresursers inverkan på inbördeskrig innebär resursförbannelsen att studier påvisat att naturresurser kan leda till en ökad risk att inbördeskrig bryter ut, att dessa konflikter uppvisar längre varaktighet eller högre intensitet samt att olika sorters naturresurser kan ha en skiftande påverkan vad gäller vilken typ av inbördeskrig som uppstår (Rosser 2006, s. 17-20).

I denna uppsats ska vi pröva det påstådda sambandet mellan ett beroende av naturresurser och lägre demokratinivå. Som tidigare nämnt kan detta sägas utgöra resursförbannelsens tredje komponent och teorin gör gällande att naturresurser utövar en påverkan som gör att icke-demokratiska regimer kan uppstå och vidmakthållas (Haber & Menaldo 2011, s. 1). Teorin gör inte gällande att alla typer av naturresurser har en inverkan eller lika stor inverkan på demokrati eller andra fenomen. Michael Ross har exempelvis funnit att ekonomiskt värdefulla naturresurser som olja, naturgas, kol, och icke brännbara malmer och metaller utövar en stark påverkan på demokrati medan livsmedel och övriga jordbruksprodukter inte gör det (Ross 2001, s. 338, 341, 344.) Under vår genomgång av tillgängligt material inom detta forskningsområde har vi inte heller blivit varse om att det skulle finnas en allmän accepterad gräns för när ett beroende av naturresurser kan sägas påverka demokratinivån i en stat. Haber och Menaldo påpekar i sin artikel att Norge brukar betraktas som ett undantag från teorin vilket påvisar att de som förespråkar teorins giltighet inte utgår från att den är giltig under alla omständigheter (2011, s. 6).

En annan beteckning på resursförbannelsen är Paradox of Plenty. Denna benämning används exempelvis av Terry Lynn Karl som har bedrivit forskning kring oljestater som trots olika utgångspunkter och förutsättningar har mötts av liknande problem och svårigheter vad gäller ekonomisk utveckling (1997).

Ursprunget till denna gren inom resursförbannelsen hittas i studier om Mellanösternregionen och skolor som med en början under 1970-talet bedrev

---

[1] Stat = En stabil auktoritativ politisk institution som är ensam suverän över ett erkänt territorium (Luciani 1990, s. xviii).

forskning och utvecklade teorin om rentier stater[2]. Denna typ av stater uppvisar en låg ekonomisk- och/eller demokratisk utveckling och en stor del av deras inkomster utgörs av så kallade externa rents (Ross 2001, s. 325-331). Detta är den extraordinärt höga vinst eller inkomst som naturresurser skapar (Dunning 2008, s. 1-2). Olja har framförallt varit föremål för studier, men likväl hör exempelvis bistånd och det kapital som oljeledningar genererar till transitländer till denna kategori. Enligt Hazem Beblawi karaktäriseras en rentier ekonomi av följande: nämnda form av inkomst dominerar den inhemska ekonomin och kommer från externa källor, endast en mindre del av samhället deltar i processen att skapa det som genererar inkomsterna medan majoriteten distribuerar och/eller konsumerar det monetära kapitalet och det är i huvudsak de styrande i staten som står som mottagare av inkomsterna. Därefter blir det deras uppgift att distribuera inkomsterna till befolkningen, exempelvis i form av välfärd och omfattande anställningar inom offentlig sektor (Beblawi 1990, s. 87-88, 96-97).

Utöver att teorin om resursförbannelsen vuxit fram ur nämnda studier har teorin om rentier stater ansetts kunna tillhandahålla möjliga förklaringar till varför det finns ett samband mellan naturresurser och icke-demokratiska styrelseskick (Ross 2001, s. 332-334). På grund av att inkomsterna tillkommit lättvindigt, slumpmässigt och i betydande mängd anses de ge upphov till en särskild natur hos rentier stater som skiljer sig gentemot stater där inkomster mer kan betraktas som en belöning efter arbetsinsats. En stor del av samhället organiseras utifrån målet att ta del av del av dessa inkomster och det finns ett stort utrymme för inflytelserika individer att använda sin ställning för att skaffa personliga fördelar. Den finansiella styrkan som inkomster ger upphov till anses reducera behovet av att beskatta befolkningen och en frånvaro av skatter har i sin tur hävdats minska en befolknings krav på politiskt deltagande (Beblawi 1990, s. 85-86, 88-89, 90-91, 98). Det ekonomiska kapitalet kan användas av regeringar som ett medel för att förhindra krav på politiska förändringar genom exempelvis olika utgiftsprogram men också för att förhindra att sociala grupper bildas som skulle kunna motsätta sig icke-demokratiska styrelseskick. (Ross 2001, s. 332-335).

En andra kausal mekanism som framförts kunna existera mellan naturresurser och en låg grad av demokrati är att inkomster från naturresurser möjliggör för större investeringar vad gäller intern säkerhet. Detta innebär att en befolkning kan tryckas ner med exempelvis militära eller polisiära medel (Ross 2001, s. 332, 335-336).

Slutligen har en tredje förklaring till det negativa sambandet mellan naturresurser och demokrati förfäktats och denna kan skönjas i moderniseringsteorin. Ross poängterar att teorin i sig inte explicit relaterar till naturresurser men att den kan användas för att undersöka om naturresurser har en hämmande effekt på faktorer som enligt moderniseringsteorin främjar demokrati. (Ross 2001, s. 332, 336-337). Seymor Martin Lipset visar i *Some Social Requisites for Democracy* (1959) att högre ekonomiskt välstånd, industrialisering, urbanisering och utbildning är starkt kopplat till högre grad av demokrati. Dock med reservation för att nämnda strukturella förändringar inte per automatik alltid leder till, eller främjar demokrati då det kan finnas för länder unika skeenden och förhållanden som sätter sambanden ur spel (s. 75-80). Kopplat till teorin om

[2] Egen översättning från rentier states.

resursförbannelsen skulle det innebära att de förändringar som är associerade med moderniseringsteorin sker i lägre grad i resursberoende stater och att det i sin tur kan förklara en låg grad av demokrati (Ross 2001, s.336-337).

1.4 Tidigare forskning

Som tidigare nämnt var det skolor i Mellanösternregionen som var först ut att adressera sambandet mellan naturresurser och en låg grad av demokrati. Detta skedde framförallt i fallstudier av specifika stater (Ross 2001, s. 325-331). Ursprunget till studium av nämnda samband anses finnas i publikationen *The Patterns and Problems of Economic Development in Rentier States: The Case of Iran* av Hussein Mahdavy år 1970 (Haber & Menaldo 2011, s. 1). Med utgångspunkt i Mellanösternregionen och en mer detaljerad studie av Iran belyser Mahdavy att rentier stater uppvisar betydande svårigheter att omsätta inkomster från naturresurser, exempelvis olja, till en hög ekonomisk tillväxt. Utöver de mer renodlade ekonomiska konsekvenserna berör Mahdavy att avsaknaden av skatter skapar en distans mellan de styrande och befolkning och att det finansiella kapital som olja inbringar kan användas som en form av muta för att förhindra att oliktänkande individer eller grupper utkräver politiska förändringar (Mahdavy 1970, s. 432-434, 466-467).

Teorin om att naturresurser har en negativ inverkan på demokrati testades i en bredare kontext av Michael Ross i *Does Oil Hinder Democracy?* år 2001. I denna undersökning prövas teorins giltighet under åren 1971-1997 och på 113 länder och Ross var även den som explicit breddade innebörden av resursförbannelsen genom att inkorporera demokratiaspekten utöver frågorna om naturresursers inverkan på ekonomisk utveckling och inbördeskrig. Studien prövade hur å ena sidan olja: petroleum, naturgas, kol och å andra sidan mineraler: malmer och metaller påverkar demokrati. Naturresurser mättes i termer av ett lands beroende, exportvärdet av naturresurser i procent av BNP. Efter att ha kontrollerat faktorer som skulle kunna påverka graden av demokrati (bland andra: inkomst, islam, medlemskap i OECD), finner Ross ett samband som visar att ett beroende av naturresurser tenderar att resultera i en lägre grad av demokrati (Ross, 2001, s. 325, 328, 338-339, 343, 346). Ett antal studier har bekräftat de resultat som Ross studie visar men det finns även studier som hävdar att sambandet inte gäller (Haber & Menaldo 2011 s. 1). De tvetydiga resultat undersökningar påvisat vad gäller resursförbannelsens förhållande till demokrati existerar också bland studier som prövat naturresursers inverkan på ekonomisk utveckling och inbördeskrig (Rosser 2006, s. 10).

Haber och Menaldo har riktat kritik mot i vilken utsträckning tidigare studier bevisat ett kausalt samband och inte bara en samvariation mellan två variabler. De anser att det är ett mer riktigt förfarande att studera utvecklingen inom stater och under en längre tidsperiod. Studien visar att en resursförbannelse endast skulle kunna sägas existera i 8 av 53 undersökta länder, resterande andel uppvisade förbättringar vad gäller demokrati alternativt att naturresurser inte påverkat styrelseskicket. Deras slutsats är att en stats beroende av olja eller mineraler inte främjar icke-demokratiska styrelseskick. En annan problematik som Haber och Menaldo adresserar är att det finns skillnader i hur forskare har mätt

resursberoende i olika studier och att detta kan påverka resultaten (Haber & Menaldo 2011, s. 1-2, 4-11, 25). Utöver detta har vi i vår litteraturgenomgång också uppmärksammat att forskare använt ett antal olika index för att mäta demokrati och att detta kan ha inverkan på utfallet (se exempelvis Ross 2001, s. 337, Haber & Menaldo 2011 s. 4, Oskarsson & Ottosen 2010, s. 72-74).

Vi har framförallt fokuserat på kvantitativa studier eftersom det är en sådan typ av undersökning man rimligtvis bör göra för att pröva en teori. Vi har valt att delvis bygga vår studie på den som Ross publicerade år 2001 och studier som använt sig av liknande statistiska tillvägagångssätt. Detta genom att pröva en del av de kontrollvariabler som tidigare studier testat förklaringskraften av, men nu i en avgränsad geografisk kontext. Ytterligare har vi inkluderat två kontrollvariabler som tidigare inte lyfts fram så explicit men som vi anser är betydelsefulla, utbildningsnivå och inkomstskillnader. Vi har med Harber och Menaldos kritik mot Ross (2001, s. 1) i åtanke valt att ge tidsaspekten en central roll i vår undersökning och studerar i största möjliga mån förändringar över tid. Vår kontext är snävare och inkluderar ett mindre antal fall i jämförelse med nämnda studier men detta ger oss istället möjligheten att särskilja och närmare studera förändringsmönster. Vi har ytterligare valt att frångå tidigare studier genom att använda oss av ett index för att mäta demokrati som inte i så stor utsträckning använts tidigare, Freedom House/Imputed Polity. Detta index använder vi för att det uppvisat hög reliabilitet och validitet (Hadenius & Teorell, 2005, s. 36-37). I en stor del av den tidigare forskning som vi studerat inför arbetet med denna uppsats har man använt sig av regressionsanalyser för att undersöka samband. Vi har medvetet gett regressionsanalyser en mycket mindre central roll i vår undersökning och utför endast en regressionsanalys med syftet att kontrollera att de slutsatser vi dragit när vi manuellt studerat diagram och tillhörande statistik är korrekta.

1.5 Metod

För att testa giltigheten hos teorin om resursförbannelsen genomför vi en teoriprövande och förklarande studie. Undersökningen är inledningsvis kvantitativ men kommer också att innehålla ett kvalitativt inslag. Initialt hade vi en tanke om att inte använda oss av kvantitativa metoder eftersom vi upplever att det är något som har dominerat den tidigare forskningen, och att man då går miste om ett djup som vi ser som särskilt önskvärt och väsentligt samt att statistik inte tar hänsyn till de unika förutsättningar och den inverkan samhällsaspekter har på varandra (Teorell & Svensson 2007, s. 11). Då syftet med undersökningen är att pröva teorin om resursförbannelsen är det dock viktigt att vi öppnar upp för möjligheten att generalisera. Att uppnå kraven om generaliserbarhet med en renodlad kvalitativ undersökning är utmanande. För att undvika en del av bristerna hos både kvantitativ och kvalitativ metod ska vi använda oss av båda metoderna. En kvantitativ metod öppnar upp för kontroll av fler variabler och för generalisering (Teorell & Svensson, 2007 s. 10). Genom att inkorporera kvalitativa inslag får vi möjlighet att avslutningsvis genomföra en djupare empirisk undersökning av en stat som valts med hjälp av den inledande kvantitativa studien. Detta för att kontrollera att det samband vi finner mellan naturresurser och demokrati,

alternativt en avsaknad av samband, är reellt även när vi inte använder oss av statistiska verktyg.

För att kunna uttala oss om ett eventuellt samband mellan naturresurser och en lägre nivå av demokrati utgår vi inledningsvis från ett större antal fall. Den data vi använder oss av är sammanställd av The QoG Institute, en forskningsavdelning vid Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs Universitet. Statistiken kommer ursprungligen från Världsbanken, Freedom House, Polity och Teorell och Hadenius. Utöver detta har vi också hämtat statistik från UNESCO. För att på ett effektivt sätt kunna utföra undersökningen över tid så har vi använt oss av QoG Standard Data -The QoG Time-Series Data, en sammanställning av data som sträcker sig mellan år 1946 och 2009 (The Quality of Government Institute, 2012). Vi kommer inledningsvis studera sambandet mellan ett beroende av naturresurser och demokratinivå i en global kontext där världen har delats upp i 10 regioner. Utifrån detta kommer vi att välja två regioner som närmare kommer att studeras. Med utgångspunkt i analysen av de två regionerna går vi sedan vidare med en stat som blir föremål för en kvalitativ analys. I valet av de två regionerna och den stat som skall bli föremål för denna undersökning eftersträvas att närmare studera förhållanden där sambandet initialt ser ut att vara som starkast. Vi tänker oss att om teorin om resursförbannelsen inte kan finna stöd med hjälp av de mest fördelaktiga fallen så är det inte troligt att den kan göras gällande i någon annan kontext (Esaiasson *et al.* 2012, s. 161-162). Ytterligare är den metod vi har valt att applicera i undersökningen, en manuell studie av diagram, bäst lämpad för att analysera tydliga samband. Valet av att studera två olika regioner motiverar vi med att fallen på så vis skapar en naturlig variation och därmed bidrar till i vilken utsträckning teorin kan sägas vara allmängiltig.

Genom att använda statistik och diagram som illustrerar utveckling över tid ska vi pröva i vilken utsträckning vår oberoende variabel, beroende av naturresurser kan förklara skillnader i vår beroende variabel, demokratinivå. Detta moment kommer även utföras med ytterligare fyra oberoende variabler: inkomstnivå, inkomstskillnader, religion samt utbildningsnivå. Dessa fyra variabler kommer således att fungera som kontrollvariabler. Vad gäller religion och utbildning utgår vi från ett mättillfälle och kan därför inte studera förändring över tid. Vi presenterar diagrammen i analysavsnittet medan statistiken som diagrammen bygger på återfinns som en bilaga. Vi kommer också genomföra en regressionsanalys för att kontrollera att våra slutsatser är korrekta. I regressionsanalysen frångår vi den geografiska avgränsningen eftersom en sådan bara skulle utesluta relevanta värden utan att bringa några fördelar.

Eftersom intersubjektivitet är grundläggande i vetenskapliga skrifter kommer stort fokus läggas på att säkerställa att intersubjektivitetskravet uppfylls. Detta krav anser vi att vi uppfyller genom att utförligt beskriva innebörden av de variabler vi använder och deras ursprung och vara öppna med eventuella problem som vi upplevt under arbetets gång. Även om undersökningens metodologiska stomme ger utrymme för egna tolkningar så tror vi att vi i utförandet varit så pass noggranna och öppna att andra forskare skulle komma fram till ungefär samma slutsatser. Intersubjektiviteten betraktar vi således som god (Bergström & Boréus 2005, s. 32-36).

Vilka kriterier utgår vi då från när vi avfärdar eller påvisar ett samband? Vi gör ett antagande om att det bör finnas en viss fördröjningseffekt mellan förändringar i oberoende variabel och beroende variabel. Dock kan vi inte säga

hur lång denna skulle kunna vara. För att ett samband skall kunna sägas existera strävar vi efter att studera och notera trender och mönster över en längre tidsperiod. Enstaka och mer kortvariga skeenden skulle kunna förklaras av andra faktorer och specifika händelser. Vi gör ingen bedömning vid vilken gräns en stat kan anses vara demokratisk eller odemokratisk eller när exempelvis BNP per capita är att betrakta som högt. Istället för att uttala oss i absoluta termer jämför vi stater med varandra inom respektive region och uttalar oss till exempel om en stats resursberoende är högre eller lägre i relation till andra stater. När man studerar diagram på detta sätt går det dock inte komma ifrån att en viss grad av godtycklighet smyger sig in. Vi kan till exempel inte slå fast när en trend kan anses vara långsiktig och vad som ser ut att vara ett tydligt samband kan i själva verket vara ett spuriöst. För att kunna genomföra en analys av diagrammen och den statistik vi använder kommer vi att utöver empiri även väva in våra egna tolkningar i analysavsnittet.

1.6 Avgränsning

Vi har tidigare redogjort för valet att avgränsa oss till att undersöka demokratiaspekten som är en av tre komponenter i teorin om resursförbannelsen. Framförallt eftersom det är denna del inom teorin som utvecklades sist (Ross 2001, s. 328) och vi upplever därför att vårt bidrag kan bli som störst inom detta fält. Ytterligare skulle det också vara omöjligt att även adressera frågorna om naturresurser inverkan på ekonomisk utveckling och inbördeskrig då vi har en begränsad tidsram. Av tidsmässiga skäl har vi också begränsat oss till att undersöka en viss typ av naturresurser, olja och naturgas. Som vi kommer att redogöra för ingår det dock ett par andra typer av naturresurser i det mått vi valt för att mäta ett beroende av naturresurser. Ytterligare är det inte heller möjligt att testa den uppsjö förklaringsvariabler som skulle kunna påverka demokratinivån. Eftersom det index vi använder för att mäta nivån av demokrati, Freedom House/Imputed Polity, sträcker sig över tidsperioden år 1972-2009 är det framförallt denna tidsperiod som undersöks i den kvantitativa delen av studien. Detta oavsett om de oberoende variablerna har data från tidigare år. I den kvalitativa delen av studien kommer vi dock att gå tidsmässigt längre tillbaka. Då det tidsintervall vi har valt att inkorporera i den kvantitativa delen av undersökningen har medfört att datamängden blir väldigt omfattande och svår att hantera på ett tillfredställande sätt begränsar vi oss till att framförallt studera två regioner.

1.7 Definitioner

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för de definitioner vi tillskrivit centrala begrepp i undersökningen. Detta är ett viktigt moment då flertalet begrepp saknar entydiga definitioner och därför kan bidra till att oklarheter uppstår (Essaiasson *et al*, 2012 s. 55-57). Eftersom undersökningen bygger på statistik från ett dataset

med redan framtagna variabler måste vi i dessa fall utgå ifrån samma definitioner som variablerna i datasetet bygger på. Om vi skulle frångå detta och istället använda egna definitioner skulle vi med stor sannolikhet få problem med operationaliseringen vilket i sin tur skulle påverka både reliabiliteten och validiteten negativt (Essaiasson *et al,* 2007 s. 70).

Stat: Vi utgår från Montevideokonventionen från år 1933 vilken innehåller fyra kriterier som en stat skall uppfylla. Det skall finnas en permanent befolkning, ett väl definierat territorium, ett styrelseskick som effektivt utövar inflytande över nämnda territorium och slutligen ska en stat ha kapacitet att ingå i relationer med andra stater (Grant 1999, s. 403, 414).

Demokrati: Demokrati är ett omtvistat begrepp som i allra högsta grad saknar en entydig definition. Eftersom vi har valt att använda oss av en variabel som kombinerar mätningar från både Freedom House och Polity så får även vi kombinera de två olika definitioner som indexen grundas på. I Freedom House indexet ingår civila rättigheter (yttrandefrihet, religionsfrihet, organisationsfrihet, rättssäkerhet och personligt självstyre utan inblandning från staten) och politiska rättigheter (fritt deltagande i politiska processer, rätt att rösta fritt, ställa upp i val och gå med i politiska partier och organisationer) (Teorell et al. 2011, s. 73, 76).

Polity har identifierat tre nödvändiga interdependenta element som tillsammans utgör demokrati. Dessa är: närvaro av institutioner och processer som gör att medborgare effektivt kan uttrycka åsikter om politik och ledare, institutionell återhållsamhet av maktutövande från statschefen samt garanti för civila rättigheter till alla medborgare både i civila och politiska sammanhang. Sådant som tryckfrihet, rättssäkerhet och så vidare ses som ett resultat av de tre elementens närvaro och ingår därför inte i definitionen, variabeln som denna definition ligger till grund för heter p_democ Institutionalized Democracy. I variabeln från Polity som ingår i vår demokrativariabel har Polity valt att inte bara titta på de element som krävs för att uppnå demokrati utan tar dessutom med de element som motverkar demokrati i beräkningarna. Detta görs genom att värdet för variabeln p_autoc Institutionalized Autocracy subtrakteras från värdet på p_democ Institutionalized Democracy (Teorell et al. 2011, s. 87-88).

Naturresurser: Inledningsvis använder vi begreppet naturresurser i en mer abstrakt mening utan någon närmare definition. I analysen syftar vi på de typer av naturresurser som ingår i den variabel som vi har använt oss av i denna undersökning, det vill säga: kol, koks, briketter, petroleum, petroleumprodukter, petroleumliknande ämnen, naturgas, fabricerad gas samt elektricitet (The World Bank)(United Nations Statistics Division).

Sydostasien: I denna region ingår: Brunei[3], Kambodja, Indonesien, Laos, Malaysia, Myanmar, Filipinerna, Singapore, Thailand, Östtimor och Vietnam. Vad gäller demokrativariabeln är Vietnam indelat i Vietnam, Nordvietnam och Sydvietnam. För de två sistnämnda finns endast data för 4 år och är därför ej föremål för denna studie.

[3] Sedan år 1983 Negara Brunei Darussalam (Saunders 2002, s. 175-176). Vi använder namnet Brunei.

Mellanöstern-Nordafrika: I denna region ingår: Algeriet, Bahrain, Cypern, Egypten, Iran, Irak, Israel, Jordanien, Kuwait, Libanon, Libyen, Marocko, Oman, Qatar, Saudiarabien, Syrien, Tunisien, Turkiet, Förenade Arabemiraten och Yemen. När det gäller demokrativariabeln är Yemen uppdelat i Nordyemen och Sydyemen 1972-1989 och från och med 1990 utgör de tillsammans Yemen.

1.8 Variabelbeskrivning

Regioner: När det gäller denna variabel, The Region of the Country, finns inga alternativa valmöjligheter. Den är hämtad från Teorell & Hadenius (2005) och klassificerar världens stater i 10 regioner. Klassificeringen baseras på geografisk närhet men hänsyn har också tagits till demokratiförhållanden. Till exempel tillhör Nordamerika och Västeuropa samma region (Teorell *et al.* 2011, s. 143-144).

Demokratinivå: Det finns ett antal index att välja mellan för att mäta demokratinivå och ingen undgår kritik men de två index som använts mest frekvent i studier av resursförbannelsen är Freedom House och Polity. Freedom House har framförallt fått kritik för bristande metodologi eftersom redovisningen för hur bedömningar görs i stor utsträckning inte redovisas och därför inte är möjliga att för utomstående granska och replikera. Polity har å andra sidan fått kritik för bristande validitet (Hadenius & Teorell 2005, s. 15-24, 26). Hadenius och Teorell har i en jämförande studie av nämnda index dragit slutsatsen att ett kombinerat index av de två har högre grad av validitet och reliabilitet än när de används var för sig (Teorell *et al.* 2011, s. 76). Skillnader i bedömningar jämnas ut när indexen kombineras (Hadenius & Teorell, 2005, s. 36-37). Det är också detta index vi har valt för att mäta demokrati och i datasetet från QoG går indexet under betäckningen Freedom House/imputed Polity. Indexet sträcker sig över tidsperioden år 1972-2009 och har en 10-gradig skala där 10 innebär högst grad av demokrati och 0 innebär lägst grad av demokrati. Värden från både Freedom House och Politys mätningar har således kombinerats och omvandlats till en 10-gradig skala och där värden eventuellt saknas från någon av de två källorna har värden imputerats (Teorell *et al.* 2011, s. 76).

Beroende av naturresurser: Vi undersöker naturresursberoende med hjälp av en variabel sammanställd av Världsbanken, Mean Fuel Export (% Merchandise Exports), det vill säga hur mycket bränsle en stat exporterar i relation till den totala varuexporten. Data finns tillgänglig per år mellan år 1962-2009 (Teorell *et al.* 2011, s. 200). I bränsleexport inkluderas: kol, koks, briketter, petroleum*, petroleumprodukter, petroleumliknande ämnen, naturgas, fabricerad gas samt elektricitet (The World Bank 1)(United Nations Statistics Division). Vi är medvetna om att det mått vi använder delvis kan vara missvisande då vi till exempel inte ämnat undersöka hur export av elektricitet påverkar graden av demokrati. Detta validitetsproblem löser vi genom att kontrollera att de stater som eventuellt uppvisar ett beroende av naturresurser framförallt exporterar olja och naturgas.

Inkomst: En hög ekonomisk välfärd har i ett antal studier ansetts kunna förklara förekomsten av demokrati. Det finns en rad olika sätt att mäta ekonomisk välfärd (Denk och Silander, s. 40-41) men vi har likt Ross valt att mäta

genomsnittligt BNP per capita konverterat för PPP (för år 2005 i internationell U.S dollar)(Ross 2001, s. 338). Data för denna variabel har tillhandahållits av Världsbanken och OECD och finns tillgänglig för år 1980-2008 (Teorell *et al.* 2011, s. 197-198) och det är således denna tidsperiod vi undersöker. Sambandet vi söker att undersöka är således om ett högre BNP per capita ger upphov till att stater har en högre nivå av demokrati.

Inkomstskillnader: Att endast mäta inkomstnivå anser vi dock kan ge ett onyanserat resultat eftersom det inte säger något om den faktiska fördelningen av inkomster i en stat. Under senare tid har detta uppmärksammas i demokratiforskning och det har påvisats att en jämn inkomstfördelning främjar demokratisering (Denk & Silander, s. 42-43). För att mäta detta använder vi ett Gini index från Världsbanken där ett högt värde innebär en ojämn inkomstfördelning (Teorell *et al.* 2011, s. 201). Dock har det visat sig att data för denna variabel är väldigt ofullständig, men vi undersöker variabeln i den utsträckning det är möjligt.

Religion: Ross kontrollerar i sin studie för hur stor andel av befolkningen som är muslimsk eftersom studier funnit att det påverkar demokrati negativt. Han använder data för år 1970 (Ross 2001, s. 338). För denna variabel mäter vi inte förändringar över tid eftersom det rimligtvis inte kan ske särskilt stora förändringar vad gäller andel av befolkning som tillhör olika religiösa grupper under den ganska begränsade tidsperioden vi studerar. Vi utgår från år 1980 och statistiken är sammanställd från Barret (1982), Worldmark Encyclopedia of the Nations (1995), Statistical Abstract of the World (1995), United Nations (1995), CIA (1995) (Teorell *et al.* s. 177). De stater med störst andel muslimsk befolkning i respektive region bör således ha en lägre nivå av demokrati jämfört med övriga stater i regionen.

Utbildningsnivå: En utbildad befolkning har framförts som en av de mest betydelsefulla förutsättningarna för att en hög grad av demokrati skall kunna uppnås. Detta anser vi är en fullgod motivering till varför vi valt att inkludera denna variabel i undersökningen. En oenighet råder dock om hur hög utbildning som krävs för att det skall ge effekt (Denk & Silander, s. 45-46). Vi har valt att undersöka det mest grundläggande, nivån av läs- och skrivkunnighet. Vi använder statistik från UNESCO (UNESCO Institute for Statistics) och studerar en mätning per stat men då det inte finns tillgänglig statistik för alla stater under samma år omfattar vårt tidsintervall år 2005-2010. Vi har valt att studera åldersgruppen 15 år och uppåt. Eftersom det inte hunnit gå så lång tid sedan mätningarna gjordes går det inte att se om läs- och skrivkunnigheten givit någon effekt på demokratinivån X-antal år senare. Genom att välja åldersgruppen 15 år och uppåt tänker vi oss att en hög grad av läs- och skrivkunnighet vid tillfället för mätning innebär att läs- och skrivkunnigheten stigit under en lång tid tillbaka och därför har haft en chans att påverkat demokratinivån.

2 Analys

I diagrammen som illustrerar demokratinivå och naturresursberoende för 10 regioner är det två regioner som utmärker sig. De som över tid har uppvisat högst resursberoende är Sydostasien och Mellanöstern-Nordafrika. Dessa regioner är även de som sedan år 1991 har uppvisat den lägsta demokratinivån. Således är det dessa regioner vi i fortsättningen skall studera.

I Sydostasien har den genomsnittliga demokratinivån ökat från omkring 3 till strax under 4 på den 10-gradiga indexskalan under tidsintervallen år 1972-2009. Under denna tidsperiod har beroendet av naturresurser minskat från att ha utgjort drygt 30% till drygt 10%. Visserligen har en del fluktuationer förekommit, men den långtgående trenden har varit neråtgående. De två diagrammen illustrerar således ett samband över tid där ett mindre beroende av naturresurser ser ut att kunna ha resulterat i en högre grad av demokrati.

I Mellanöstern-Nordafrika har den genomsnittliga demokratinivån ökat med ungefär 1 grad på den 10-gradiga skalan under den tidsintervall vi studerar. År 1972 låg Mellanösterns demokratinivå på ca 2,6 och år 2009 låg demokratinivån på 3,6 på indexskalan. Genom att studera diagrammet blir det synligt att Mellanöstern-Nordafrika har gått ifrån att vara den region med fjärde lägsta nivå av demokrati till att vara den med lägst nivå. Medan demokratinivån i Mellanöstern-Nordafrika har uppvisa en svagt uppåtgående trend har regioner som år 1972 hade en jämförelsevis låg grad av demokrati uppvisat en betydande ökning (fråntaget Sydostasien och södra Asien). Under samma tidsperiod, år 1972-2009, har beroendet av naturresurser pendlat mellan 30-55%. Kurvan uppvisar häftiga och plötsliga svängningar men studerar man de inledande och avslutande åren av tidsintervallet framstår förändringen inte som särskilt stor. Även om beroendet varierat kraftigt medan nivån av demokratin varit relativt konstant, men regionen har hela tiden haft ett jämförelsevis högt beroende av naturresurser och en jämförelsevis låg demokratinivå. Detta innebär att vi i dessa diagram kan utläsa ett samband mellan naturresursberoende och demokratinivå.

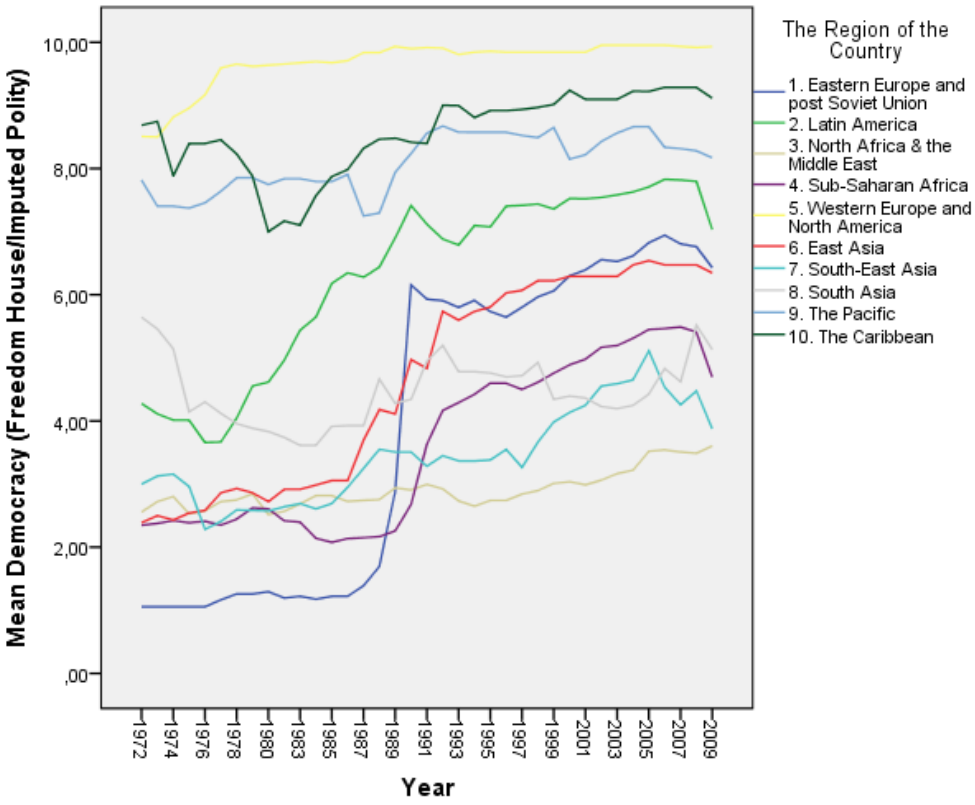
Mean Democracy (Freedom House/Imputed Polity)
10,00
8,00
6,00
4,00
2,00
,00
1972
1974
1976
1978
1980
1983
1985
1987
1989
1991
1993
1995
1997
1999
2001
2003
2005
2007
2009
Year
The Region of the Country
1. Eastern Europe and post Soviet Union
2. Latin America
3. North Africa & the Middle East
4. Sub-Saharan Africa
5. Western Europe and North America
6. East Asia
7. South-East Asia
8. South Asia
9. The Pacific
10. The Caribbean

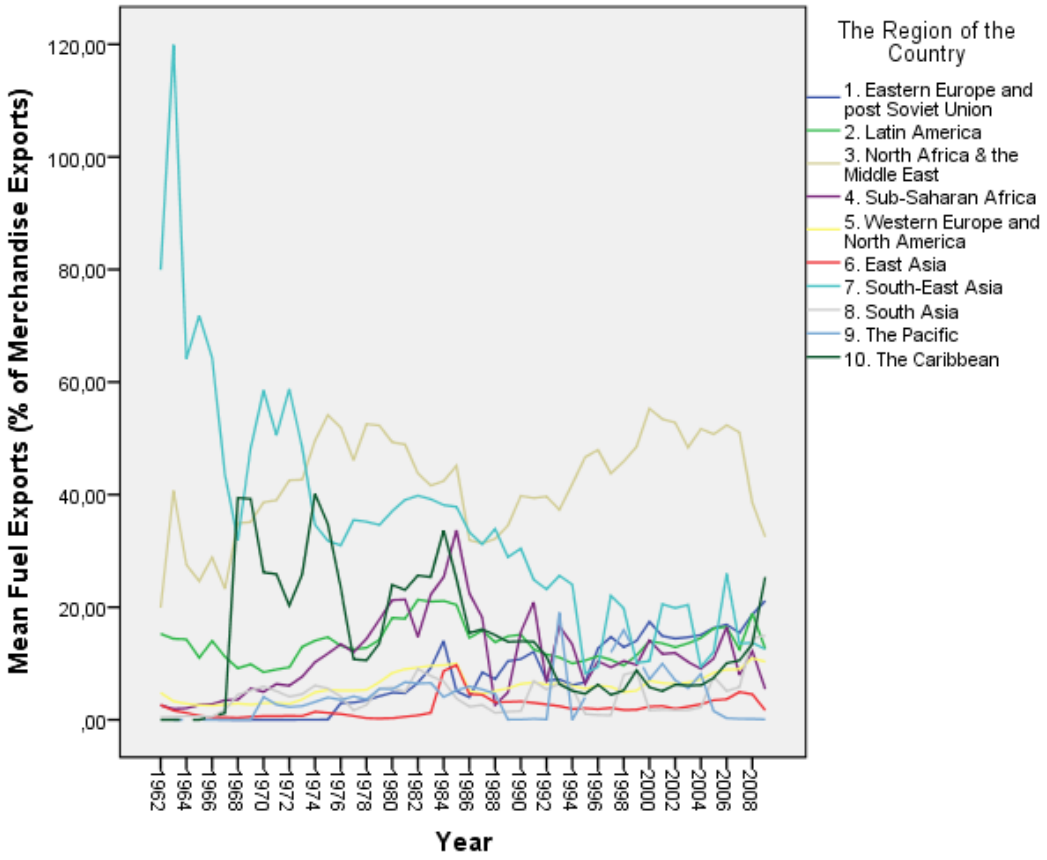
Mean Fuel Exports (% of Merchandise Exports)
120,00
100,00
80,00
60,00
40,00
20,00
,00
1962
1964
1966
1968
1970
1972
1974
1976
1978
1980
1982
1984
1986
1988
1990
1992
1994
1996
1998
2000
2002
2004
2006
2008
Year
The Region of the Country
1. Eastern Europe and post Soviet Union
2. Latin America
3. North Africa & the Middle East
4. Sub-Saharan Africa
5. Western Europe and North America
6. East Asia
7. South-East Asia
8. South Asia
9. The Pacific
10. The Caribbean

2.1 Sydostasien

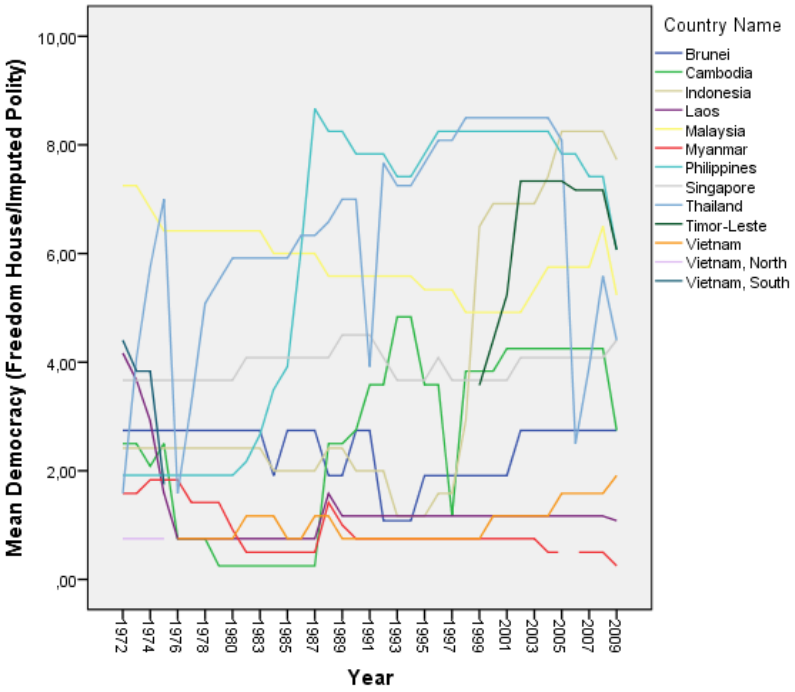

(För specifika värden se Bilaga1: Tabell 2)

2.1.1 Beroende av naturresurser

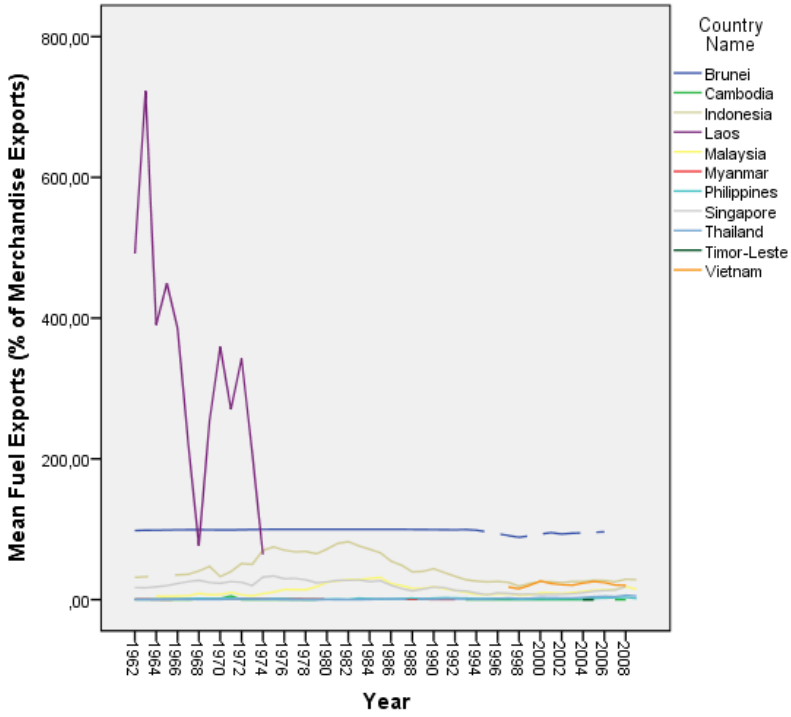

(För specifika värden se Bilaga 1: Tabell 1)

Genom att studera diagrammet över de länder som ingår i den Sydostasien blir det tydligt att det endast är ett mindre antal länder som bidragit till att regionen som helhet ser ut att ha ett stort beroende av naturresurser i jämförelse med andra regioner. Dessa länder är Brunei, Indonesien, Malaysia och Singapore. Filipinernas resursberoende har inte överstigit 3,3% och Thailands inte mer än 6,41%, för Kambodja och Östtimor saknas det uppgifter alternativt har beroendet angetts till 0% vid ett par tillfällen. Slutligen finns det för Laos, Vietnam och Myanmar endast data för kortare tidsperioder eller enstaka mätningar. Bristen på information om resursberoende för dessa länder gör det omöjligt att undersöka i vilken utsträckning ett beroende av naturresurser eller en avsaknad av naturresurser påverkat nivån av demokrati. Dock är det möjligt att studera huruvida andra faktorer påverkar demokrati.

Filipinerna och Thailand är de länder som uppnått högst demokratinivå i jämförelse med övriga länder i regionen, dock har demokratinivån i fallet Thailand sjunkit dramatiskt vid ett par tillfällen. En gemensam nämnare för dem som tidigare nämnts är att de har haft lägre resursberoende i jämförelse med Brunei, Indonesien, Malaysia och Singapore. Vad gäller Thailand kan vi inte se ett samband mellan resursberoende och demokratinivå då kurvan för det sistnämnda varierat kraftigt medan resursberoendet varit relativt oförändrad. Filipinernas resursberoende har legat på en jämn och jämförelsevis låg nivå medan demokratinivån har ökat från 1,92% år 1972 till 6,07% år 2009.

Bruneis resursberoende har legat på en jämn och hög nivå i jämförelse med andra länder i regionen, mellan 88,58-99,97%. Det fattas dock en del data under 2000-talet. Demokratinivån har varit relativt stabil och pendlat mellan 2,74 och 1,08 vilket innebär att landet befunnit sig på den lägre halvan av demokratiindexet. Här finns således ett möjligt samband mellan ett beroende av naturresurser och låg grad av demokrati. Indonesiens resursberoende uppgick till 82,41% år 1982 men sjönk sedan gradvis ned till 19,06% år 1998. Under samma tidsperiod sjönk även demokratinivån något, från 2,42 till 1,17. Från och med år 1996 ökade dock demokratinivån dramatiskt till 8 på indexskalan. Det skulle kunna föreligga ett samband eftersom resursberoendet sjunkit under en lång tidsperiod och demokratin därefter ökat. Dock kan man ställa sig frågande till sambandet mellan åren 1982-1996 eftersom både resursberoendet och demokratinivån sjönk. Både i Brunei och i Indonesien är det framförallt olja men också naturgas som exporterats (Holmén, Nationalencyklopedin) (Mårtensson, Nationalencyklopedin). I Malaysia har beroendet av naturresurser stigit för att sedan sjunka markant och under samma tidsperiod har demokratinivån sjunkit. Under 2000-talet har både beroendet av naturresurser och demokratinivån ökat något. Demokatinivån i Singapore kan sägas ha legat på en jämn nivå eftersom den pendlat mellan 3,67 och 4,41. Dock har resursberoendet minskat markant under en 20års period för att efter år 1995 ökat något igen. Både vad gäller Malaysia och Singapore är det svårt att se något direkt samband mellan ett beroende av naturresurser och demokratinivån.

2.1.2 Inkomstnivå

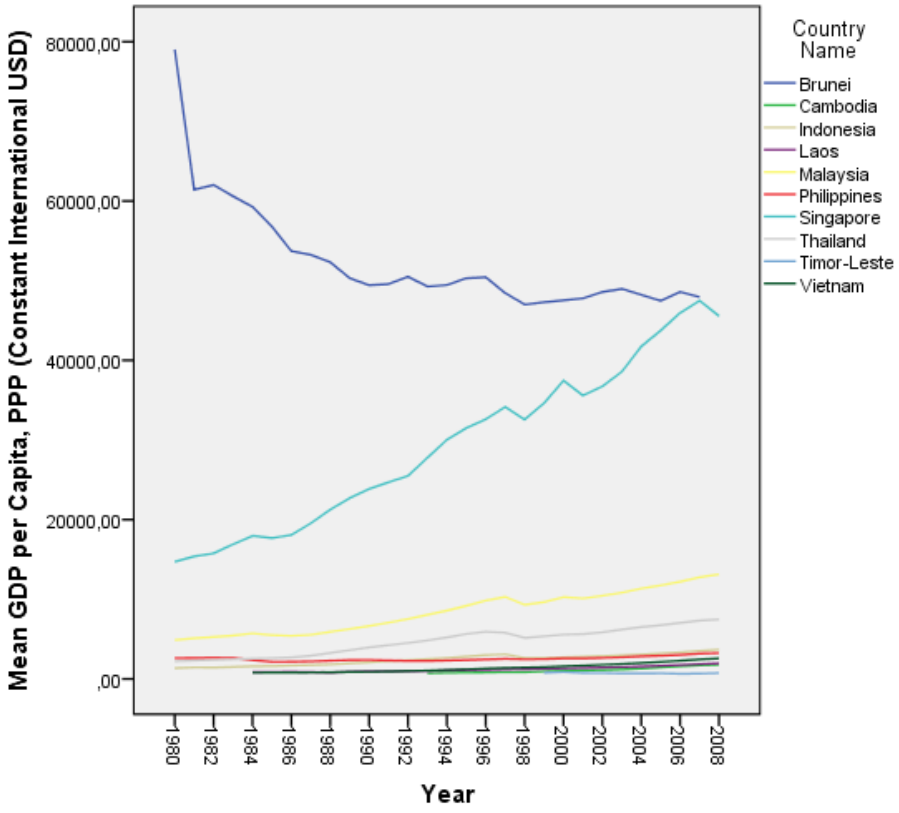

(För specifika värden se Bilaga 1: Tabell 3)

Brunei har haft den klart högsta inkomstnivån över tid även om trenden varit nedåtgående. År 1980 var BNP per capita närmare 80.000 USD för att sedan ha sjunkit till strax under 50.000 USD år 2007. Brunei bör med tanke på den jämförelsevis höga nivån av BNP per capita återfinnas högt upp i demokratiindexet, men som tidigare konstaterat är så inte fallet. Under samma tidsperiod som landets BNP per capita sjönk gick även demokratinivån ned, men eftersom demokratin därefter ökade något igen anser vi inte att ett samband kan styrkas. I Singapore har BNP-trenden varit stigande för att år 2007 ligga på samma nivå som i Brunei. Demokratinivån har varit relativt oförändrad och det finns även ett par länder som uppvisat högre nivå av demokrati i jämförelse med Singapore trots lägre BNP per capita. Malaysia och Thailand har uppvisat högst BNP per capita frånsett Singapore och Brunei. Demokratitrenden i Malaysia har varit övervägande nedåtgående under samma tidsperiod som BNP per capita stigit. Demokratinivån i Thailand har svängt kraftigt samtidigt som BNP per capita stigit något. Två av de tre länder som har haft lägst nivå av demokrati, Laos och Vietnam (data för Myanmar saknas), återfinns också i botten vad gäller BNP per capita. Samtidigt har även Filipinerna haft ett lågt BNP per capita men är likväl det land som uppvisat högst nivå av demokrati. Lägst BNP per capita år 2008 hade Kambodja, Laos och Östtimor. Demokratinivån skiljde sig dock en del mellan dessa länder varav Östtimor hade den högsta på 7,17. Sammantaget visar detta att inkomstnivån skulle kunna ha påverkat demokratinivån i ett par fall.

2.1.3 Inkomstfördelning

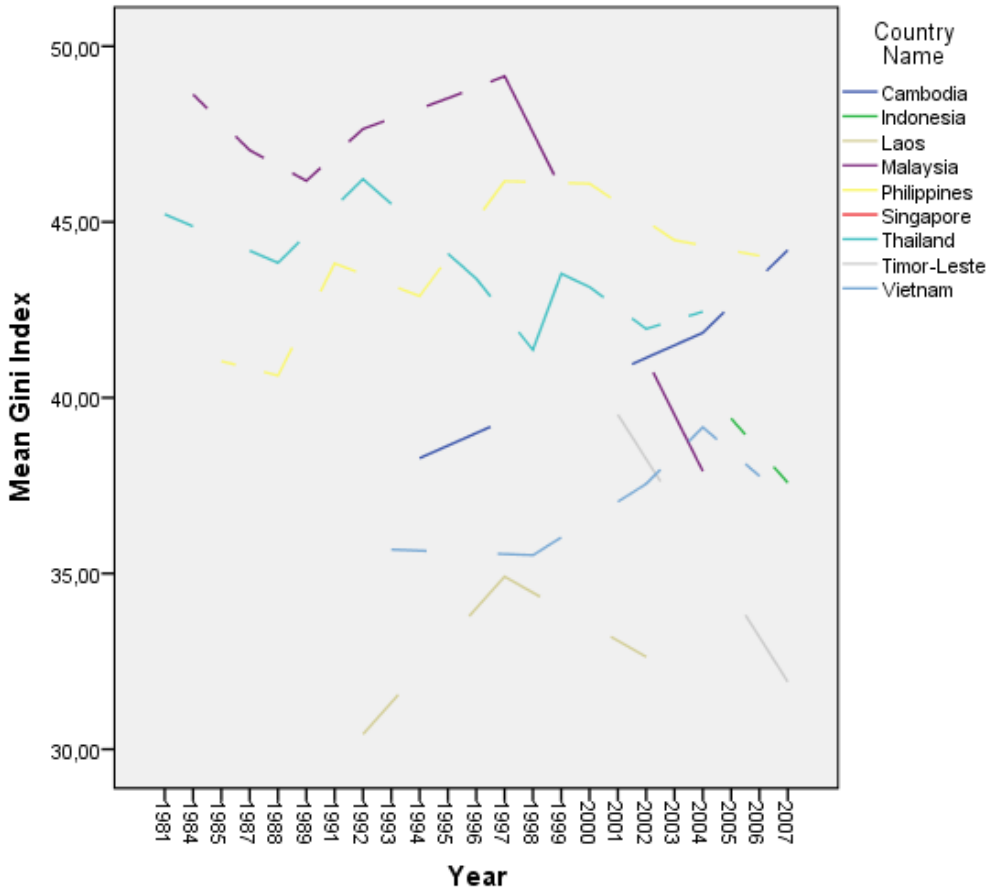

(För specifika värden se Bilaga 1: Tabell 4)

Information om hur inkomstfördelningen ser ut i Sydostasien är knapphändig då siffror saknas för en majoritet av årtalen och då information om Brunei saknas helt. Dock kan vi konstatera att de länder som har haft den mest ojämna inkomstfördelningen: Malaysia, Filipinerna och Thailand är de länder som har haft högst demokratinivå (även om Thailand uppvisat stora variationer). Laos som har haft en låg grad av demokrati har också haft en jämn inkomstfördelning i jämförelse med övriga länder i regionen. I Östtimor ser inkomstklyftorna ut att ha minskat för att år 2007 vara det land där fördelningen är jämnast. Detta samtidigt som landet har en jämförelsevis hög grad av demokrati. Av ovan nämnda länder är det endast i fallet Östtimor vi kan se ett samband mellan jämn inkomstfördelning och hög demokratinivå.

2.1.4 Religion

Tabell 9: Religion (% av befolkningen)

	Muslim	Other	Catholic	Protestant
Brunei	64,2	31,5	3,2	1,1
Cambodia	2,4	97,4	0,1	0,1
Indonesia	43,4	49,1	2,7	4,8
Laos	1	98	0,8	0,2
Malaysia	49,4	46,4	2,8	1,4
Myanmar	3,6	92,3	0,9	3,2
Philippines	4,3	7,8	84,1	3,8
Singapore	17,4	75,3	4,7	2,6
Thailand	3,9	95,5	0,4	0,2
Vietnam	1	94,9	3,9	0,2

Andelen muslimer var år 1980 störst i Brunei, 64,20%, Malaysia 49,4%, Indonesien 43,4% och Singapore 17,4%. För Östtimor saknas uppgifter och för resterande länder var andelen mellan 1-4,3%. De länder som har haft lägst demokratinivå har haft en låg andel muslimsk befolkning och Indonesien har under den senare tidsperioden vi studerat uppnått en relativt hög grad av demokrati trots en jämförelsevis stor muslimsk befolkning. Vi kan således inte se ett generellt samband där en hög andel muslimsk befolkning skulle ha resulterat i en lägre grad av demokrati, men sambandet skulle kunna vara gällande i ett par fall.

2.1.5 Utbildning

Tabell 10: Läs och skrivkunnighet (% av befolkningen över 15 år)

	%	År
Brunei	95,2 **	2010
Cambodia	73, 9	2009
Indonesia	92,2	2009
Laos	72,7	2005
Malaysia	93,1	2010
Myanmar	92,3	2010
Philippines	95,4	2008
Singapore	95,9	2010
Thailand	93,5	2005
Vietnam	93,2	2010

** UIS beräkningar (UNESCO2).

Kambodja, Laos och Östtimor är de länder som har haft lägst läs- och skrivkunnighet bland befolkningen under den tidsperiod vi studerat. Kambodjas procentsats var strax under 74%, i Laos strax under 73% och i Östtimor drygt 58%. Vad gäller demokratinivå har dock Östtimor haft den fjärde högsta medan

Laos har varit ett av tre länder med genomgående lägst demokratinivå och Kambodja kan trots en del fluktuationer sägas tillhöra en mittenfåra demokratimässigt. Filipinerna, Brunei och Singapore hade högst andel läs- och skrivkunniga, mellan 95,1-95,4%. Som tidigare konstaterats har Filipinerna visat en jämförelsevis hög grad av demokrati medan Brunei återfunnits på den undre halvan av demokratiindexet. I Indonesien och Myanmar var läs- och skrivkunnigheten drygt 92% medan skillnaden dem emellan vad gäller demokratinivå påtagligt. En jämförelsevis hög läs- och skrivkunnighet innebär således inte per automatik en hög demokratinivå.

2.2 Mellanöstern-Nordafrika

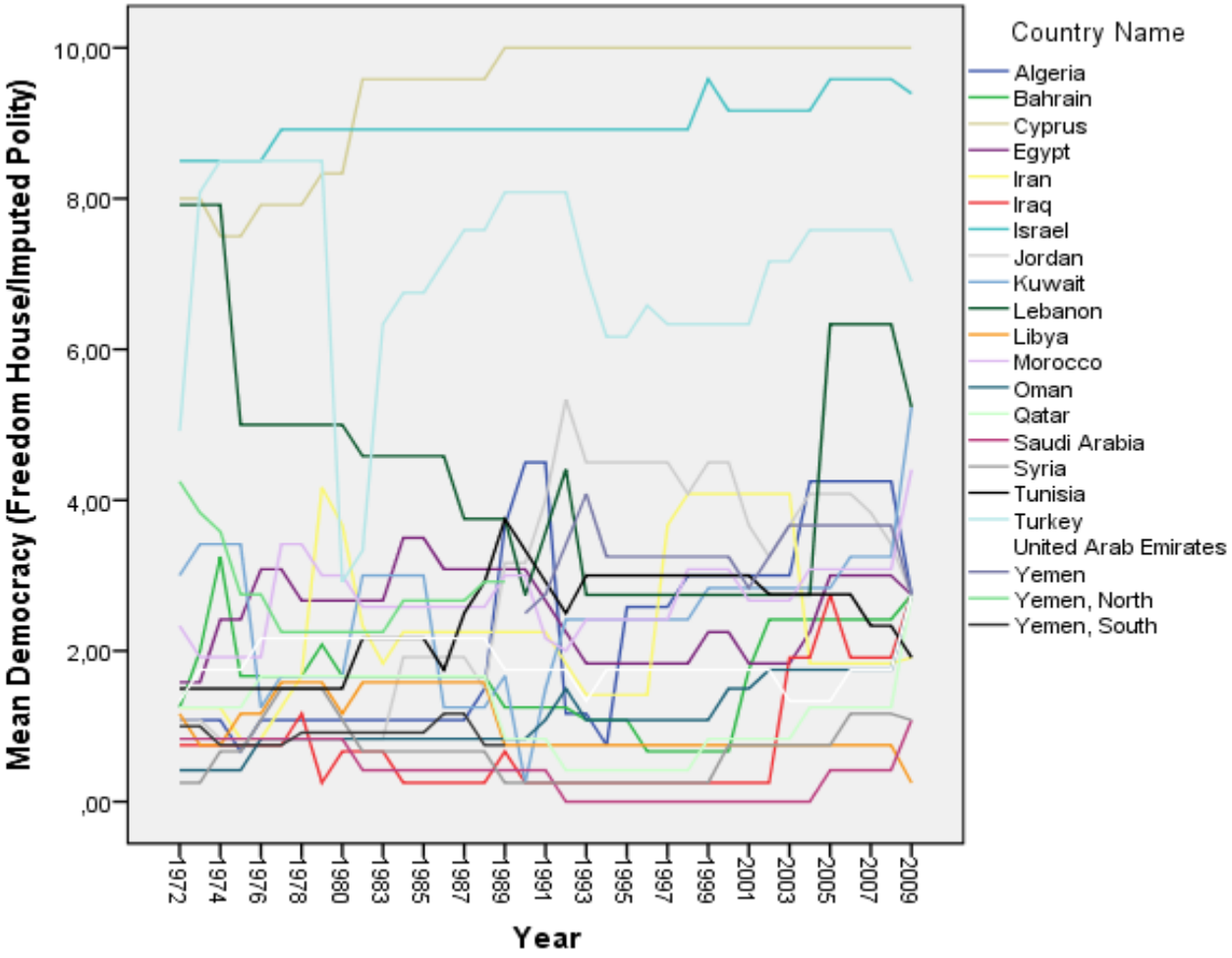

(För specifika värden se Bilaga 2: Tabell 6)

2.2.1 Beroende av naturresurser

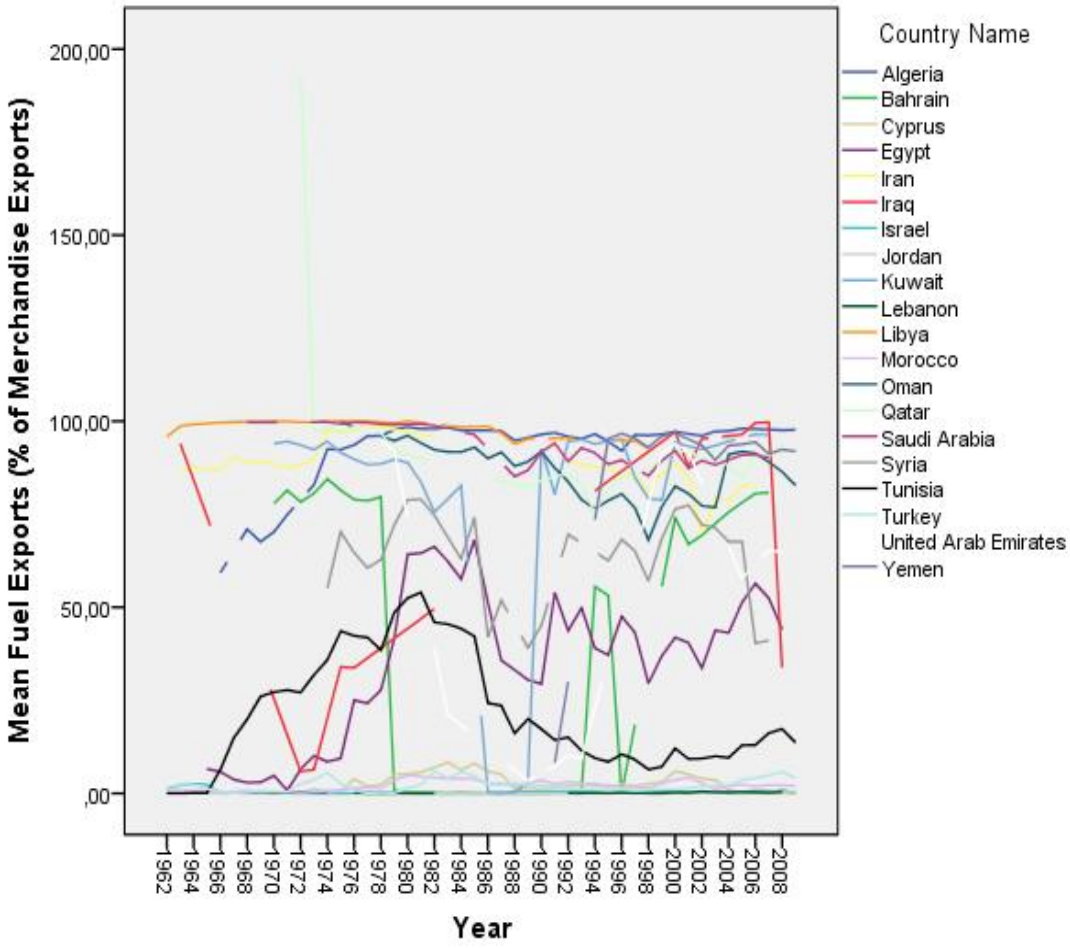

(För specifika värden se Bilaga 2: Tabell 5)

I Mellanöstern-Nordafrika uppvisar de flesta stater ett högt beroende av naturresurser medan bara några enstaka stater saknar eller har en låg nivå av nämnda. Det saknas data för en hel del årtal vilket gör det problematiskt att utföra en korrekt och tillförlitlig analys av dessa. Det går dock tydligt se att de flesta stater har ett naturresursberoende på över 40% under en majoritet av årtalen i tidsintervallet. Undantag till detta är Turkiet, Cypern, Israel, Marocko och Jordanien, ingen av dem når upp över 9%. Algeriet, Libyen, Saudiarabien och Qatar utmärker sig genom att relativt konstant vara bland de stater med högst beroende och de har alla befunnit sig över 90% under nästan hela tidsintervallet. I alla dessa stater är det olja och till viss del naturgas som det exporteras allra mest av (Utrikespolitiska Institutet, 2012). Statistiken över dessa fyra stater lämnar tyvärr mycket att önska. Det saknas data för en hel del årtal i intervallet men eftersom dessa stater har en hög nivå av bränsleexport under de år som data finns tillgänglig kan man anta att de låg på en liknande nivå även under de perioder då data saknas.

Om det skall finnas stöd för resursförbannelsen bör bilden av nämnda stater vara av motsatt karaktär i diagrammet som illustrerar demokratinivå. De stater som uppvisar ett högt beroende av naturresurser bör ha en lägre nivå av demokrati i jämförelse med andra stater i regionen. Detta kan sägas stämma in på Saudiarabien, Libyen och Qatar eftersom de återfinns bland den grupp stater som

haft lägst demokratinivå under hela tidsintervallet medan Algeriet hittas något högre upp i demokratiindexet. Kurvan har dock svängt kraftigt. Trots att Algeriet vid ett fåtal tillfällen har haft närmare en 5:a i demokratinivå så har demokratin bara något år därefter sjunkit och närmat sig en 1:a för att år 2009 vid den sista mätningen ligga på en 3:a vilket inte kan betraktas som särskilt högt på den 10 gradiga skalan. Cypern, Israel och Turkiet som uppvisat en låg nivå av resursberoende är mycket riktigt även de som uppvisar den högsta nivån av demokrati. Cypern har sedan år 1988 betraktats vara en stabil 10:a och Israel har mellan år 1972 och 2009 konstant befunnit sig mellan 8,5 och 9. Turkiets kurva visar dock inte på samma stabilitet då den till exempel år 1980 låg så pass lågt som på en 3:a men om man skulle bortse från åren 1978-1983 har Turkiet ständigt befunnit sig mellan 6 och 8 vilket jämfört med andra stater i regionen är högt. Libanon har haft ganska höga siffror vad gäller naturresursberoende och stundtals även vad gäller demokratinivå, men demokratinivån kan inte beskrivas som stabil då den har pendlat kraftigt. Även om den har varit uppe på så pass höga nivåer som 8 vid några tillfällen så har den vid majoriteten av tiden legat under 5. Cypern, Turkiet, Israel och Libanon är de enda staterna i denna region som har uppvisat en demokratinivå över 5, alla övriga 16 stater har under det aktuella tidsintervallet befunnit sig på den undre halvan av demokratiindexet.

När vi studerar de två diagrammen över naturresursberoende och demokratinivå i Mellanöstern och Nordafrika ser vi ett tydligt samband mellan låg demokrati och beroende av naturresurser och finner därmed stöd för teorin om resursförbannelsen. Men skulle denna låga demokratinivå förklaras av någonting annat? För att undersöka detta använder vi oss av de fyra kontrollvariablerna.

2.2.2 Inkomst

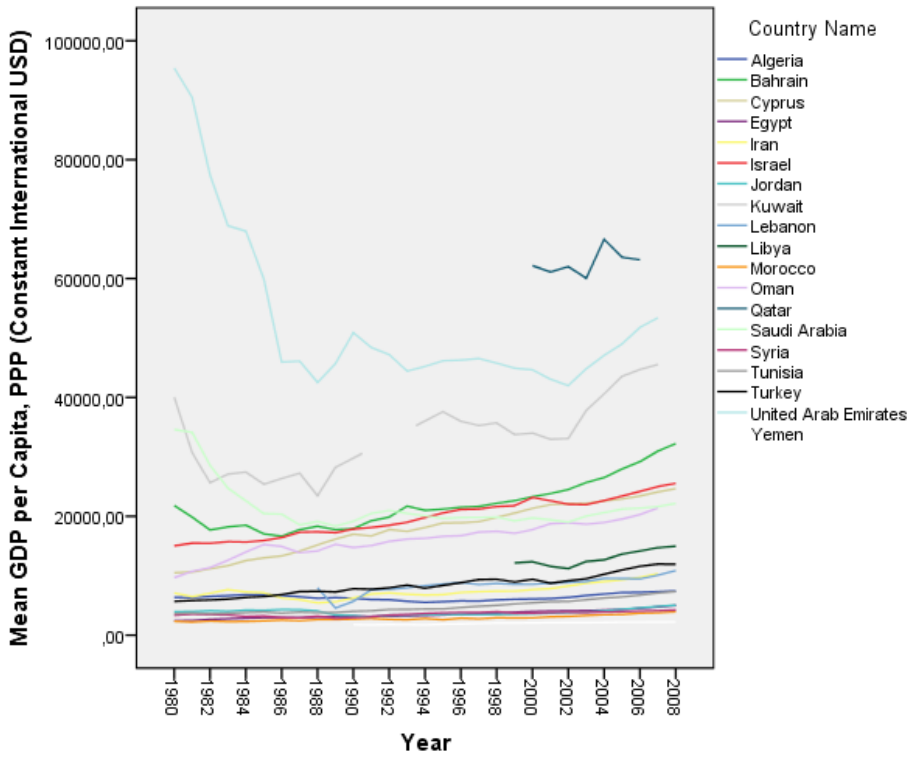

(För specifika värden se Bilaga 2: Tabell 7)

För Qatar saknas det värden för en majoritet av årtalen i tidsintervallet men de värden som finns, samtliga under 2000-talet, är bland de högsta i regionen på omkring 65000 USD. Det är således omöjligt att studera om det existerar ett samband mellan en hög inkomstnivå och en hög grad av demokrati över tid. Tydligt är dock att Qatar trots en hög inkomstnivå uppvisat en jämförelsevis låg nivå av demokrati. Förenade Arabemiraten och Kuwait är de stater med högst BNP per capita. Saudiarabiens BNP per capita var inledningsvis 37000 USD vilket jämförelsevis är ganska högt, men värdet dalar redan två år in under tidsperioden vi studerar och ligger därefter på runt 20000 USD. Israel, Bahrain, Oman, Cypern och Saudiarabien befinner sig i mitten i relation till de andra staterna i regionen. Turkiet, Iran, Syrien, Libanon, Algeriet, Jordanien, Marocko och Egypten är alla stater vars BNP per capita är bland de lägsta i regionen. Det är alltså inte så att stater med en låg inkomstnivå generellt sätt uppvisar en låg nivå av demokrati. Utifrån de stater som uppvisar en förhållandevis hög inkomstnivå kan man inte påvisa ett tydligt samband mellan nämnda och hög demokratinivå. Detta eftersom stater med liknande och hög inkomst har en bred spridning vad gäller demokratinivå och inte heller återfinns bland de stater med högst demokratinivå. Det finns således inget tydligt och allmängiltigt samband mellan hög inkomst och demokratinivå.

2.2.3 Inkomstfördelning

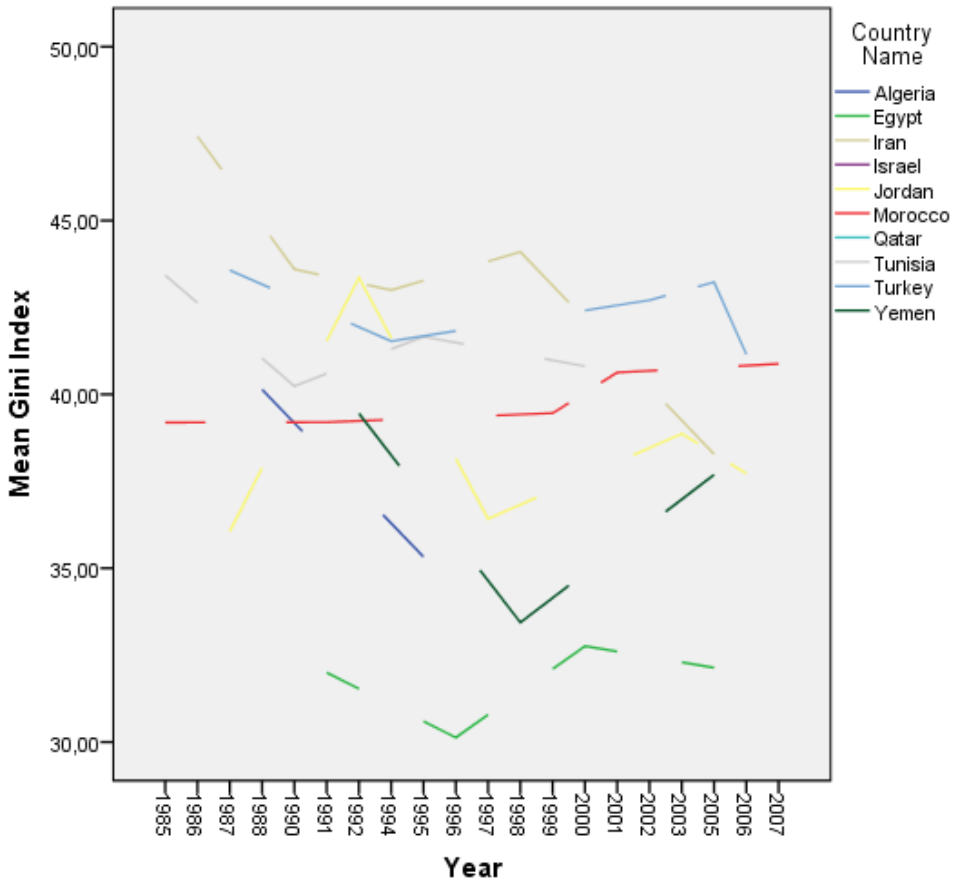

(För specifika värden se Bilaga 2: Tabell 8)

Precis som i Sydostasien är informationen om hur inkomstfördelningen ser ut i Mellanöstern-Nordafrika långt ifrån fullständig, det saknas även här värden för majoriteten av årtalen i tidsintervallet. Värden för Bahrain, Cypern, Irak, Kuwait, Libanon, Libyen, Oman, Saudiarabien, Syrien, Israel, Förenta Arabemiraten, Qatar, Nordyemen och Sydyemen saknas helt. Om man trots dessa brister gör ett försök att utläsa något ur detta diagram ser man att spridningen för det första inte är speciellt stor, alla stater har värden som ligger mellan 30-47%. Den stat som över hela tidsintervallet uppvisar det högsta värdet är Iran och även Turkiet ligger konstant i det övre skiktet. Dessa två stater befinner sig som bekant inte speciellt nära varandra när det gäller demokratinivå och den stat som har det lägsta värdet när vi tittar på inkomstfördelning är Egypten som när det gäller demokrati befinner sig ungefär i mitten i förhållande till de andra staterna i regionen. Vi kan alltså inte utläsa något samband mellan inkomstfördelning och demokrati, tillgången till värden är dock för bristfällig för att vi ska kunna avfärda variabeln men utifrån de värden som vi har att tillgå kan man inte se något samband.

2.2.4 Religion

Tabell 9: Religion (% av befolkningen)

	Muslim	Other	Catholic	Protestant
Algeria	99,1	0,4	0,5	0
Bahrain	95	3,3	0,8	0,9
Cyprus	18,5	79,6	1,3	0,6
Egypt	81,8	17,8	0,2	0,2
Iran	97,9	2	0,1	0
Iraq	95,8	2,4	1,8	0
Israel	8	90,8	1	0,2
Jordan	93	5	1,7	0,3
Kuwait	95,1	2,7	2,1	0,1
Lebanon	37,4	25,4	36,2	1
Libya	98,1	1,6	0,2	0,1
Morocco	99,4	0,4	0,2	0
Oman	98,9	0,9	0,1	0,1
Qatar	92,4	5,5	1,2	0,9
Saudi Arabia	98,8	1	0,1	0,1
Syria	89,6	8,9	1,3	0,2
Tunisia	99,4	0,5	0,1	0
Turkey	99,2	0,7	0,1	0
United Arab Emirates	94,9	4,4	0,4	0,3
Yemen	99,5	0,4	0	0,1

I Mellanöstern och Nordafrika har och är Islam den dominerande religionen, det är bara i Cypern och Israel som majoriteten av befolkningen tillhör en annan religion. I Libanon är 37% muslimer vilket är jämförelsevis lågt då alla andra stater i regionen har över 80% muslimer. Cypern och Israel är även de stater som

ligger högt när det gäller demokratinivå. Libanon är inte heller en av de stater som har lägst demokrati i regionen, men då demokratinivån i Libanon varierat kraftigt så anser vi inte att Libanon är en stat som vi kan dra några slutsatser utifrån. Ett samband kan utläsas mellan demokrati och religion men vi anser att det inte är lika starkt som det mellan naturresurser och demokrati eftersom värdena gällande religion är liknande i de flesta stater men riktigt så enhetligt ser det inte ut när det gäller demokratinivån. Turkiet som är en av de stater i regionen med högst demokratinivå även är en av fem stater som har så mycket som 99% muslimer.

2.2.5 Utbildning

Tabell 10: Läs och skrivkunnighet (% av befolkningen över 15 år)

	%	År
Algeria	72,6	2006
Bahrain	91,9**	2010
Cyprus	98,3**	2010
Egypt	72	2010
Iran	85	2008
Iraq	78,2**	2010
Israel	91,8	1983
Jordan	92,6	2010
Kuwait	93,9	2008
Lebanon	89,6	2007
Libya	89,2**	2010
Morocco	56,1	2009
Oman	86,6	2008
Qatar	96,3	2010
Saudi Arabia	86,6**	2010
Syria	83,4	2010
Tunisia	77,6	2008
Turkey	90,8	2009
United Arab Emirates	90	2005
Yemen	63,9**	2010

** UIS beräkningar (UNESCO2).

Det 7 stater som är mest framgångsrika i regionen när det gäller läs- och skrivkunnighet är Cypern, Qatar, Kuwait, Jordanien, Bahrain, Turkiet och Israel. De har alla ett värde som ligger över 90%. Vad gäller demokratinivå har de väldigt olika värden. Cypern, Israel och Turkiet är de stater som enligt mätningarna uppvisar mest demokrati medan Qatar och Bahrain är två av de stater som uppvisat lägst demokratinivå i regionen. Jordanien och Kuwait har inte heller uppvisat någon jämförelsevis hög nivå av demokrati. Yemen, Marocko, Egypten, Algeriet, Irak och Tunisien är de stater som har haft lägst läs- och skrivkunnighet bland befolkningen under den tidsperiod vi studerat. Allra lägst Yemen med drygt 63%. Dessa stater befinner sig också på lite olika nivåer av demokrati men

majoriteten av dem befinner sig i mittenskiktet. En jämförelsevis hög läs- och skrivkunnighet innebär således inte per automatik en hög demokratinivå men i ett par fall ser detta dock ut att kunna gälla.

2.3 Regressionsanalys

Vi har utfört en regressionsanalys med syftet att hitta stöd för de observationer vi gjort under vår tidigare analys. Två av kontrollvariablerna, religion och utbildningsnivå går inte att inkorporera i denna analys och utesluts därmed från detta moment men vi väljer att ändå inkludera de två kvarvarande kontrollvariblerna, inkomst och inkomstskillnader i analysen då vi tror att detta kan vara intressant. Regressionsanalysen visar att ett beroende av naturresurser har en negativ effekt på demokrati, våra kontrollvariabler inkomst och inkomstskillnader har däremot inte en negativ effekt på demokrati. Värdena för alla variabler har signifikansvärdet 0,000 och är därmed ytterst signifikanta. Regressionsanalysen pekar således mot ett jakande svar på vår frågeställning, att ett beroende av naturresurser har en negativ inverkan på demokrati.

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,628	,458		7,923	,000
	Gini Index	,059	,010	,242	6,197	,000
	Fuel Exports (% of Merchandise Exports)	-,037	,004	-,320	-8,444	,000
	GDP per Capita, PPP (Constant International USD)	,000	,000	,498	12,757	,000

a. Dependent Variable: Democracy (Freedom House/Imputed Polity)

2.4 Brunei

Den statistik vi har använt oss av i det tidigare avsnittet visar att det i Mellanöstern-Nordafrika finns flertalet stater med högt beroende av naturresurser och låg grad av demokrati. I Sydostasien är Brunei den stat som under den tidsperiod vi undersöker har varit mest beroende av naturresurser. Vi har valt att närmare studera Brunei eftersom ett samband mellan naturresursberoende och låg grad av demokrati verkar kunna existera. En illustrerande bild framträder om man

använder två andra mått som även de kan påvisa ett beroende av naturresurser. År 2007 utgjorde olja tillsammans med naturgas 96,2% av Bruneis totala export vilket innebär att de två sektorerna tillsammans utgjorde 66,6% av BNP under samma år (Roberts & Onn 2009, s. 73). Det totala BNP år 2007 i Brunei var cirka 14000 USD högre än i Sverige. Dock bör beaktas att Brunei befolkas av ungefär 406000 invånare på en relativt liten yta (The World Bank 2 & 3) (Wikipedia).

Den nu sittande sultanen, Haji Hassanal Bolkiah, har regerat sedan år 1967 (Saunders 2002, s. 160). Förutom att vara sultan är Hassanal också premiärminister, försvarsminister och finansminister (Roberts & Onn 2009, s. 63). Brunei kan sägas vara en absolut monarki där den politiska makten är helt koncentrerad till sultanen. De konstitutionella och lagstiftande förändringar som under senare år genomförts syftar till att ytterligare säkerhetsställa monarkin och sultanens position. De organ som finns har ingen reell makt eller inflytande utan kan mer anses ha en rådgivande och understödjande roll gentemot sultanen. Ytterligare råder det sedan år 1962 undantagstillstånd (Srinivas 2007, s.48)(Tey 2007, s. 264, 270-271, 275-276). I viss utsträckning är Bruneis styrelseskick en familjeangelägenhet vilket illustreras av att en bror till sultanen är försvarsminister medan kronprinsen innehar en framskjuten position i premiärministerns stab (Roberts & Onn 2009, s. 63). Sultanen styr också över statens ekonomiska tillgångar och som nämnt utgörs de främst av inkomster från export av olja och naturgas. I början av 1920-talet upptäcktes oljefyndigheter och under 1979-talet började naturgas att exploateras. Det görs ingen åtskillnad mellan kungafamiljens personliga förmögenhet och det kapital som sedermera kommer befolkningen till del. Sammantaget har detta gjort att kungafamiljen kunnat tillskansa sig stora ekonomiska rikedomar (Francis 2009, s. 196, 199-200).

Det har av skolor i Brunei påvisats att Brunei har varit ett sultanat och att makten har innehafts av samma släkt sedan 1300-talet men huruvida det verkligen kan beläggas är mer osäkert. Snarare har detta fungerat som ett sätt att hävda och legitimera sultanfamiljens rätt till styret. Mer tillförlitliga källor pekar på att en kungamakt i Brunei konverterade till Islam under 1500-talet (Saunders 2002, s. 36-45, 160).

Från att ha varit ett handelsimperium var Brunei under 1800-talets slut tillbakatryckt och dess existens hotad av kolonialmakter och grannstater. Det föranledde den dåvarande sultanen att ingå en överenskommelse med Storbritannien om att göra Brunei till ett protektorat, vilket upphörde vid självständigheten år 1983. Genom 1959 års konstitution gavs sultanen suverän makt över invånarna i Brunei. En förklaring till detta har hävdats vara att britternas intressen i landet, exempelvis oljefyndigheter, skulle kunna säkerhetsställas med hjälp av sultanen. Samtidigt fanns från brittisk liksom från befolkningens sida, framförallt genom ett av kungamakten oberoende politiskt parti PRB, påtryckningar om att minska sultanens makt och införa ett mer demokratiskt politiskt system. År 1962 hölls val för att tillsätta de valbara sätena i ett nybildat lagstiftande råd och PRB vann samtliga av dessa platser. De ansåg sig dock inte få något reellt inflytande vilket resulterade i en revolt som varade under 10 dag men kunde med hjälp av brittiska styrkor slås ned (Saunders 2002, s. 33, 61, 86-87, 91-92, 131, 137-138, 142, 147-150, 175). Under den litteraturstudie vi genomfört är nämna uppror det enda dokumenterade missnöjesyttrande mot den styrande monarkin under 1900-talet som vi funnit.

Brunei kan betraktas vara ett typexempel på en rentier stat och enligt Francis (2009, s. 200-201) är inkomster från naturresurser en stor del av förklaringen till

den politiska stabilitet som råder och till varför monarkin har överlevt. Roberts och Onn argumenterar utifrån en liknande linje och härrör en avsaknad av politiska påtryckningar från befolkningens sida till de förmåner som inkomster från olja och naturgas gett upphov till (2009, s. 64). Inkomster från olja och naturgas har möjliggjort en expansiv politik från sultanens sida vilket kan tolkas som att sultanen köper sin lojalitet av medborgarna i utbyte mot en generös välfärd och hög levnadsstandard (Neher & Marlay 1995, s. 143-145). Dock med vissa undantag, trots de rikedomar som olja och naturgas genererat finns det människor som lever i fattigdom (Saunders 2002, s. xviii) och en etnisk kinesisk minoritet som levt i Brunei generationer tillbaka förtrycks och har inte har samma rättigheter som den övriga befolkningen (Francis 2009, s. 196).

En majoritet av medborgarna i Brunei är anställda i den offentliga sektorn med generösa förmåner. Ofta är dessa anställningar inte särskilt krävande, varken vad gäller de kvalifikationer som en anställd ska besitta eller arbetsuppgifterna i sig. Snarare än att uträtta något meningsfullt och bidra till att ekonomin som helhet utvecklas förväntar sig befolkningen att denna typ av arbetstillfällen är något som ska tillhandahållas utav sultanen. Endast ett fåtal medborgare har anställning inom olje- och gas sektorn. Den kunskap som är nödvändig för att utföra mer avancerade arbeten inom sektorn har inte funnits vilket resulterat i att expertkunskaper tillhandahållits av specialister som kommit utifrån. Likaså utgörs den manuella arbetskraften till stor del av gästarbetare. I övrigt används de inkomster som kommer medborgarna till del bland annat för att utveckla infrastruktur som till exempel vägar, boende och universitet (Francis 2009, s. 1996, 1999-2002). Utbildningen i landet finansieras av inkomster från olja och naturgas, för de som blir antagna gäller detta också universitetsstudier. Likväl är också hälso- och sjukvården avgiftsfri (Saunders 2002, s. xvii). Nämnda välfärd och mer därtill har blivit möjlig tack vare inkomster från naturresurser eftersom befolkningen ej beskattas annat än vad gäller företagsskatt (Francis 2009, s. 204).

3 Slutsatser

Vår slutsats är att teorin om resursförbannelsen och mer specifikt naturresurser påverkan på demokrati kan sägas vara gällande i Sydostasien och Mellanöstern-Nordafrika. I den regressionsanalys vi genomfört blir det också tydligt att detta samband även kan existera i resterande stater i världen. De kontrollvariabler vi har inkluderat i undersökningen: inkomstnivå, inkomstskillnader, religion, samt läs- och skrivkunnighet förefaller inte ha en mer allmän förklaringskraft även om det finns fall där det ser ut att finnas ett samband mellan nämnda oberoende variabler och demokrati. Vidare finns det dock en uppsjö av möjliga förklaringsvariabler som vi på grund av tidsmässiga och utrymmesskäl inte har möjlighet att studera.

I Sydostasien visade sig omgående att ett flertal stater med låg demokratinivå inte har varit beroende av naturresurser. Å andra sidan har vi i vår litteraturstudie inte blivit varse om att teorin om resursförbannelsen gör gällande att stater utan naturresurser per automatik har en högre demokratinivå. I Sydostasien är det två stater, Brunei och Indonesien, som är eller har varit mer beroende av naturresurser i jämförelse med andra stater i regionen och det går även att se ett samband med demokratinivån. Huruvida sambandet i Indonesien är kausalt kan vi inte uttala oss om eftersom vi inte närmare har studerat detta fall. Adderar vi de stater som ingår i Mellanöstern-Nordafrika regionen får vi dock ett flertalet fall där teorin om resursförbannelsen ser ut att kunna göras gällande. I denna region finns inga stater som uppvisar ett jämförelsevis högt beroende av naturresurser och en hög grad av demokrati och de stater som har det högsta resursberoendet i regionen visar alla upp låg och/eller instabil demokratinivå.

I vår studie av Brunei blir det tydligt att sambandet inte är spuriöst och att Brunei kan anses utgöra ett typexempel på hur ett beroende av naturresurser möjliggjort och givit fördelaktiga förutsättningar för ett icke-demokratiskt styrelseskick. Brunei uppfyller kraven för att kunna betraktas som en rentier stat och uppvisar ett tydligt rentier beteende. De stora inkomsterna som naturresurser skapat har möjliggjort en generös välfärd för medborgare att ta del av och vi har inte blivit varse om att det skulle finnas ett utbrett missnöje mot monarkin. Samtidigt ska man betänka att det kan finnas information som inte blivit känd utanför Brunei och därmed undgått oss. Intrycket vi har fått är att ekonomisk välfärd och välstånd väger tyngre än demokrati för medborgarna. Eventuellt beror detta på att demokrati och möjligheten att göra sin röst hörd som en fungerande demokrati medför inte upplevs som viktigt för befolkningen så länge den ekonomiska välfärden är intakt. Det känns kanske helt enkelt inte aktuellt att kämpa för rätten att påverka politiken så länge tillvaron förblir relativt bra (i befolkningen i frågas ögon). Dock är det svårt att med säkerhet belägga att Brunei skulle haft en högre demokratinivå om den betydande delen inkomster kom från olja och gas, exempelvis eftersom monarkin har en lång tradition. Möjligheterna att generalisera de förhållanden vi funnit i Brunei försvåras eftersom det råder lite speciella omständigheter då staten är liten både till yta och till befolkning. Även om Brunei utgör ett typexempel finner vi det osannolikt att andra stater med ett beroende av naturresurser inte skulle kunna uppvisa en liknande karaktär, om än i

en mindre utsträckning. Likaså eftersom vi har utgått från de regioner där vi initialt uppfattade att det fanns störst chans att hitta ett samband. Vi har funnit starka bevis för att en resursförbannelse existerar men samtidigt ska man ha i åtanke att sambandets styrka kan vara avhängt de variabler vi har valt att använda oss av, både vad gäller ett beroende av naturresurser och demokratinivå.

Den finns en rad frågor som kan studeras i fortsatt forskning om resursförbannelsen. Vi önskar se ett ökat fokus på möjliga kausala mekanismer som kan förklara varför naturresurser har en negativ inverkan på demokrati liksom studier som närmare undersöker om det kan finnas någon form av gränsvärde för när ett beroende får effekt på demokrati. Ytterliggare även vad som förenar de stater där förbannelsen verkar gälla och hur dessa skiljer sig mot stater som till synes inte drabbats av en förbannelse trots stora naturresurstillgångar. Eftersom resursförbannelsen till synes kan göras gällande anser vi att det är viktigt att ett större fokus riktas mot hur en resursförbannelse skulle kunna undvikas så att stater kan nå sin fulla potential och framgångsrikt utnyttja naturtillgångar på ett sätt som vi tror skulle gynna såväl stat som befolkning.

4 Referenser

Beblawi, Hazem, 1990. ”The Rentier State in the Arab World” i Giacomo Luciani (ed.) *The Arab State.* London: Routledge.

Bergström, Göran & Kristina Boréus, 2005. *Textens Mening och Makt: Metodbok i Samhällsvetenskaplig Text- och Diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Denk, Thomas & Daniel Silander, 2007. *Att Studera Demokratisering : Fenomen, Förlopp, Förutsättningar & Framtid.* Stockholm: Santérus.

Dunning, Thad, 2008. *Crude Democracy – Natural Resource Wealth and Political Regimes*. Cambridge: Cambridge University Press.

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oskarsson & Lena Wängnerud, 2007. *Metodpraktikan – Konsten att Studera Samhälle, Individ och Marknad.* (3:e uppl.). Stockholm: Norstedts.

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oskarsson & Lena Wängnerud, 2012. *Metodpraktikan – Konsten att Studera Samhälle, Individ och Marknad.* (4:e uppl.). Stockholm: Norstedts.

Francis, Simon, 2009. ”Brunei Darussalam: Stresses and Uncertainty 50 Years on from the 1959 Agreement With Britain”, *Asian Affairs,* vol. 40, nr. 2, s. 196-209.

Grant, Thomas D., 1999, ”Defining Statehood: The Montevideo Convention and it’s Discontents”, *Columbia Journal of Transnational Law,* vol. 37, nr. 2, s. 403-457.

Haber, Stephen & Victor Menaldo, 2011 ”Do Natural Resources Fuel Authoritarianism? A Reappraisal of the Resource Curse”, *American Political Science Review*, vol. 105, nr. 1, s. 1-26.

Hadenius, Axel & Jan Teorell, 2005. *Assessing Alternative Indices of Democracy.* Working Paper Series: Political Concepts, nr. 6. Mexico City: Committee on Concepts & Methods.

Holmén, Hans. “Brunei” i *Nationalencyklopedin.* Tillgänglig: http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/brunei. Hämtdatum: 2013-01-30.

Humphreys, Macartan, Jefferey D. Sachs & Joseph E. Stiglitz. 2007. ”What is the Problem with Natural Resource Wealth?” i Macartan Humphreys, Jeffrey D. Sachs, And Joseph E. Stiglitz (ed.) *Escaping The Resource Curse.* New York: Columbia University Press.

Karl, Terry Lynn, 1997. *The Paradox of Plenty: Oil Booms and Petro-States*. Berkeley & Los Angeles: University of California Press.

Lipset, Seymor Martin, 1959. ”Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy”, *The American Political Science Review,* vol. 59, nr. 1, s. 69-105.

Luciani, Giacomo, 1990, ”Introduction” i Giacomo Luciani (ed.) *The Arab State.* London: Routledge.

Mahdavy, Hussein ”The Patterns and Problems of Economic Development in Rentier States: The Case of Iran” i Michael Cook (ed.) *Studies in the Economic History of*

the Middle-East. Oxford: Oxford University Press.
McFerson, Hazel M., 2010. ”Extractive Industries and African Democracy: Can the "Resource Curse" be Exorcised?”, *International Studies Perspectives,* vol. 11, nr. 4, s. 335-353.
Mårtensson, Solveig. “Indonesien” i *Nationalencyklopedin.* Tillgänglig: http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/indonesien. Hämtdatum: 2013-01-30.
Neher, Clark, D., & Ross Marlay, 1995. *Democracy and Development in Southeast Asia – The Winds of Change.* Boulder, Colorado: Westview Press.
Oskarsson, Sven & Erik Ottosen, 2010. ”Does Oil Still Hinder Democracy?”, *Journal Of Development Studies,* vol. 46, nr. 6, s. 1067-1083.
Roberts, Christopher & Lee Poh Onn, 2009. ”Brunei Darussalam: Cautious o n Political Reform, Comfortable in ASEAN, Pushing for Economic Diversification”, *Southeast Asian Affairs*, s. 61-84.
Ross, Michael L., 2001. ”Does Oil Hinder Democracy?” *World Politics*. vol. 53, nr. 3, s. 325-361.
Ross, Michael L., 1999, ”The Political Economy of the Resource Curse”, *World Politics*, vol. 51, nr. 2, s. 297-322.
Rosser, Andrew, 2006. *The Political Economy of the Resource Curse.* IDS Working Papers: 268. University of Sussex: Institute of Development Studies.
Sachs, Jeffrey D. & Andrew M. Warner, 2001. ”The Curse of Natural Resources”, *European Economic Review*, vol. 45, nr. 4-6, s. 827-838.
Sarraf, Maria & Moortaza Jiwanji, 2001. *Beating the Resourse Curse - The Case of Botswana.* Environmental Department Papers, Environmental Economic Series nr. 83. World Bank.
Saunders, Graham, 2002. *A History of Brunei.* London: RoutledgeCurzon.
Srinivas, Burra, 1997. ”Political Economy of Transition of Brunei Darussalam: Towards Retardation or Development?”, *Global Economic Review: Perspectives on East Asian Economies and Industries, vol. 26, nr. 4, s. 45-64.*
Teorell, Jan, Marcus Samanni, Sören Holmberg & Bo Rothstein. 2011. *The QoG Standard Dataset version 6Apr11*. University of Gothenburg: The Quality of Government Institute, http://www.qog.pol.gu.se.
Teorell, Jan & Torsten Svensson, 2007. *Att Fråga och att Svara.* Stockholm: Liber.
Tey, Tsun Hang, 2007. ”Brunei’s Revamped Constitution: The Sultan as the Grundnorm?”, *Australian Journal of Asian Law,* vol. 9, nr. 2, s. 264-288.
The Quality of Government institute = The Quality of Government, Göteborgs universitets webbplats [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.qog.pol.gu.se/data/datadownloads/qogstandarddata/ Hämtdatum: 2013-01-29.
The World Bank 1 = Världsbankens webbplats, Data - Fuel exports (% of merchandise exports). [Elektronisk] Tillgänglig: http://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.FUEL.ZS.UN. Hämtdatum: 2012-12-23.
The World Bank 2 = Världsbankens webbplats, DATA - By Country – Indicators – DATABANK – World Development Indicators – Sweden – GDP per capita PPP (constant 2005 international $) – 2007. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.worldbank.org/. Hämtdatum: 2013-01-15.

The World Bank 3 = Världsbankens webbplats. DATA - By Country – Indicators – DATABANK – World Development Indicators – Brunei Darussalam – Population, total – 2011. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.worldbank.org/. Hämtdatum: 2013-01-15.

UNESCO Institute for Statistics = UNESCO Institute for Statistics webbplats. Literacy – Statistical Tables – National Adult Literacy Rates (15+), Youth Literacy Rates (15-24), and Elderly Literacy Rates (65+) – COUNTRY – Välj samtliga stater som ingår i denna studie – View as Table. [Elektronisk] Tillgänglig: www.uis.unesco.org Hämtdatum: 2013-01-03.

United Nations Statistics Division = Förenta Nationernas statistiska webbplats. SITC Rev.3. [Elektronisk] Tillgänglig: http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?cl=14. Hämtdatum: 2012-12-23.

Utrikespolitiska Institutet = Utrikespolitiska Institutets webbplats. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Algeriet/Utrikeshandel
http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Libyen/Utrikeshandel
http://www.landguiden.se/Lander/Asien/Qatar/Utrikeshandel
http://www.landguiden.se/Lander/Asien/Saudiarabien/Utrikeshandel
Hämtdatum: 2013-01-29.

Wikipedia = Wikipedias webbplats, List of Countries and Dependencies by Area. [Elektronisk] Tillgänglig: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_and_dependencies_by_area. Hämtdatum: 2013-01-15.